ב"ה

הכפר של הרבי

כפר־חב"ד
ארץ־הקודש
גיליון 6
ניסן תש"ע

"כשם שאני מבער"...

גיליון חגיגי מוגדל לחג־הפסח

הרבי הרש"ב ותושבי כפר־חב"ד

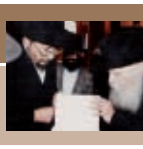
פרויקט מיוחד במלאות 90 שנה לב' ניסן תר"פ

עמ' 10

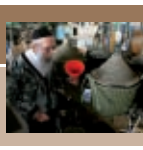
זמני כניסת ויציאת השבת

תאריך	כניסת השבת/החג	יציאת השבת/החג
צו (שבת-הגדול)	18:34	19:33
חג-הפסח	18:36	19:36
שבת חול-המועד	18:39	19:39
שביעי-של-פסח	18:40	19:40
שמיני (מברכים)	18:44	19:44

הסבא, הנסיעה לרבי, הספרים

'ראיון החודש' עם הרב יקותיאל גרין • עמ' 6

שואלים ודורשים בהלכות הפסח

'הלכה למעשה' עם המרא־דאתרא שליט"א • עמ' 4

דבר מלכות

קטעים ממכתבי הרבי
לקראת חג־הפסח

לבער את ה"חמץ" בזריזות

באשר לחג הפסח – ישנה הדגשה של חיפזון וזריזות. אנו רואים, אכן לדוגמא, שיהודים, ובמיוחד בעלות־בית יהודיות, וכן ילדים וילדות, מתמסרים להכנות לקראת חג הפסח כבר ימים לפני כן, ואפילו "יחידי סגולה" הנוהגים לעבור ל"דירת פסח" לחג הפסח, מוצאים הכנות רבות שיש לעשותן בקשר לחג הפסח, והם מבצעים אותן בחיפזון ובזריזות.

[...] מגיעים חודש הגאולה, התחלת ניסן וערב פסח, ומזכירים לנו שעומדים ביציאה מגלות "מצרים", ובבירורים אחרונים, לברר מה הוא "חמץ" ומה הוא "מצה", ויש לבער את החמץ, מוקדם ככל היותר, "לאור הנר", באור הנשמה – "נר השם נשמת אדם" – לחפש גם את החמץ החבוי, לזרוק ולבטל את כל מה שהוא ההיפך מטוב וקדושה.

(ממכתב־כללי, ערב שבת־קודש פ' צו, שבת הגדול תשמ"ז)

אחדות כהכנה לגאולה

קרבן פסח שונה מכל הקרבנות האחרים [...] נדרש שקרבן הפסח ייקבע רק ל"מנויים" – אנשים שנמנו מראש, יחידים שהתאחדו ליחידה אחת כדי להביא ולאכול את קרבן הפסח כולם יחד בחבורה אחת דווקא ובמחיצה אחת. ההשתתפות של כל אחד מהם הייתה שונה אך כולם אכלו על השובע.

והתאחדות זו של בני ישראל, שבאה לידי ביטוי בולט בקרבן הפסח, הייתה ההכנה לגאולה של כל כלל ישראל ממשה רבינו ועד לקטן שבישראל – כשכולם יחד נגאלו ברגע אחד, בחצות הלילה, והגאולה הייתה לא על־ידי מלאך ולא על־ידי שליח אלא על־ידי הקב"ה בכבודו ובעצמו.

(ממכתב־כללי, מוצאי שבת־הגדול, אור לי"א בניסן תשמ"ט)

חירות הזולת לפני חירות עצמו

מנהג ישראל תורה היא, והובא גם בראשונים שלפני הפסח גובין קמחא דפסחא, היינו עזר לעניים. וזהו גם־כן הקדמה להסדר וכנוסח ההגדה שמתחיל בעניין כל דכפין ייתי וייכול. והוראה והדגשה מיוחדת בזה, אשר כל ישראל ערבים זה בזה, הן בעניינים גשמיים והן בעניינים רוחניים, ואי־אפשר להאדם להיות בן חורין ולנהוג דרך חירות בימי הפסח, כדרישת התורה שקוראה לזמן זה זמן חירותנו ובפרט בעת עריכת הסדר, כי אם כאשר עושה כל מה שביכולתו שגם חברו הישראלי יהיה בן חורין, פטור וחירות מן הדאגות, ואדרבה צריך להקדים בהנוגע לחברו קודם שמתחיל בעריכת החירות שלו, ולכן ההקדמה לחגיגת זמן חירותנו – הוא העניין דמעות חיטים והקדמה פרטית לעריכת הסדר – ההודעה דכל דכפין ייתי וייכול.

(ממכתב הרבי, א בניסן תשט"ו – איגרות־קודש, חלק יא, עמ' א־ב)

מעות־חיטים לזירוז הגאולה

קופת מעות חיטים היא אחת מהעבודות הציבוריות שהתעסק בהן כ"ק מו"ח אדמו"ר, ואשר ככל פעולותיו לטובת הכלל והפרט נמשכות גם עתה.

ולמותר להאריך לדכוותייכו על־דבר גודל העניין של מצווה זו, והקיום בפועל של "וכל דכפין ייתי וייכול כל דצריך ייתי ויפסח", אשר על־ידי קיום כרוז זה בגשמיות וגם ברוחניות, ממהרים עניין של "לשנה הבאה בארעא דישראל... בני חורין".

ונא למסור תודתי וברכתי לכל העושים ומעשים במצווה זו ותקוותי אשר יוסיפו כוח ואומץ בהשתתפותם בעבודת הקודש ומעלין בקודש.

(ממכתב הרבי, ניסן תשי"א – איגרות־קודש, חלק ד, עמ' שצא)

יוצא לאור ע"י
ועד כפר חב"ד

עורך: זלמן רודרמן

משתתפים: יוסף־יצחק קמינצקי, מנחם ברוד, שלמה הרשקופ, שלמה־מאיר מארק, שמוליק אוירכמן, שרון גושן.

הפצה: משה גוטמן

צילום: COL, מאיר דהן, מאיר אלפסי, יואל בליניצקי, ברלה שיינר

אימייל: oirechman@gmail.com

תמונת השער:
ביעוז חמין בשנה שעברה
צילום: מאיר דהן

המד"א הגה"ח הרב מרדכי שמואל אשכנזי שליט"א

אל תושבי הכפר שיחיו
שלום וברכה!

חז"ל אומרים שבני־ישראל נגאלו ממצרים "בזכות שלא שינו את שמם, את לשונם ואת מלבושיהם". הקפדה קנאית על מסורת־אבות – בלי לסטות ממנה אפילו כמלוא הנימה – היא אחד היסודות המרכזיים בעם ישראל ובתורת ישראל. זהו אחד מסודות קיומו של העם היהודי לאורך אלפי שנות גלות ותלאות – השמרנות.

בחג־הפסח בולטת עוד יותר ההקפדה על ענייני מסורת ומנהג. וידועה לכול זהירותם של רבותינו נשיאינו בחג הפסח, בכל מיני הקפדות ומנהגים שעברו אליהם מדור לדור, ומהם עברו אלינו החסידים.

בעמדנו בימים הסמוכים לחג הפסח הבעל"ט באתי אפוא בזה, לעורר אודות כמה ממנהגי חב"ד אשר נהגו אבותינו ובראשם רבותינו נשיאינו ושאין לסטות מהם.

א) בקשר למצות בפסח – יש להקפיד הקפדה יתרה שהמצות תהיינה אך ורק מצות עבודת־יד, מקמח 'שמורה' משעת הקצירה ושאופן עשיית המצה יהיה כמקובל מקדמת דנא, דהיינו עבודת־יד מכוח־גברא בלבד.

ב) מצות שאופן עשייתן הוא בעזרת או בתוספת גלגלי־הנעה וכיו"ב הוחזקו כמצות־מכונה ואין להשתמש בהם בפסח.

ג) הקפדה יתרה באכילת המצה שלא יגיע לידי חשש 'שרויה', זאת אומרת שלא יהיה מגע כלשהו בין המצה לבין יתר המאכלים (ועל־אחת־כמה־וכמה המשקים), אפילו לא בכלי האכילה.

ד) המאכלים בפסח הם אך ורק מתוצרת ביתית וראוי שלא להשתמש כלל במוצרים שנעשו בבית־חרושת אף כאלו שעליהם חותמת הכשרות המהודרת ביותר.

ה) כשנוסעים מהבית בימי חול־המועד יש להצטייד מראש במאכלים שהוכנו בבית.

בנוסף, הנני לפרט בהמשך הגיליון רשימת תשובות והנחיות בענייני הלכה־למעשה בחג הפסח, על יסוד שאלות שרבים שואלים מדי שנה בשנה.

וה' יתברך יברך כל אחד ואחת מתושבי ותושבות הכפר בכל המצטרך להם בגשמיות וברוחניות, ונזכה עוד בחג־הפסח השתא "לאכול מן הזבחים ומן הפסחים וגו", ומלכנו בראשנו.

בברכת חג הפסח כשר ושמח
הרב מרדכי שמואל אשכנזי

דבר היו"ר | יו"ר ועד כפר חב"ד ר' בנימין ליפשיץ

דבר היו"ר
תושבים יקרים

החמץ והמצה עשויים מאותם חומרים – קמח ומים. ההבדל ביניהם הוא, כידוע, שהחמץ עשוי מקמח שתפח ואילו המצה נאפתה בטרם הספיק בצקה לתפוח. יש לכך גם משמעות סמלית עמוקה: חמץ מסמל ישות וגאווה בעוד מצה מסמלת ביטול וענווה.

חז"ל אומרים על בעל־גאווה: "אין אני (=הקב"ה) והוא יכולים לדור בכפיפה אחת". גם החסידות רואה ברגש הישות של האדם את שורש כל הרע. שכן, הישות מרחיקה את האדם מהקב"ה וממילא גורמת לו לעבור על רצון ה'. הישות היא גם הגורם לפירוד לבבות בין אדם לחברו.

חג־הפסח מלמד אותנו את ערכה של הענווה. לא להתנפח מעבר לממדים האמיתיים שלנו, לא להתנשא על הזולת, להיות תמיד פתוחים ללמוד ולהשתפר, ולהכיר בקטנותנו מול גדולתו של הקב"ה.

ומכיוון שרבנו הזקן לא כלל בנוסח ההגדה את הפיוט "חסל סידור פסח", שכן "בחב"ד הפסח אף־פעם לא נגמר", ראוי שנאמץ את הגישה שמסמלת המצה – כל ימות השנה. קצת יותר ענווה וביטול, יועילו לכולנו.

אם לא נתייחס אל עצמנו ברצינות מוגזמת, לא ניתן לאירועים תמימים פרשנויות מרחיקות־לכת ולא נוציא דברים מפרופורציה – החיים של כולנו יהיו הרבה יותר רגועים ויפים.

פסח כשר ושמח
בנימין ליפשיץ

שואלים ודורשים בהלכות הפסח

הלכות, מנהגים והנחיות מאת המרא־דאתרא הגאון החסיד הרב מרדכי־שמואל אשכנזי שליט"א • נערך על־ידי הרב שלום־בער אשכנזי שיחי'

בדיקת חמץ:

• זמן בדיקת חמץ – מיד לאחר צאת־הכוכבים (ומעריב).

• העוזבים את ביתם לכל הפסח ינקו ויבדקו חדר אחד בביתם (לא כולל הארונות שבחדר שאותם אפשר לכלול במכירה). לכתחילה כדאי שהבדיקה תהיה בזמנה – ליל י"ד – כדי שיבדקו בביתם בברכה. אך מי שעוזב את ביתו לפני ליל י"ד – יבדוק בלילה שלפני צאתו מהבית, בלי ברכה, ויניח עשרה פתיתים וישרוף אותם בשריפת חמץ.

• חדר שבוודאי לא הוכנס בו חמץ במשך השנה – אין צריך לבודקו.

• מי שקשה לו לבדוק את כל הבית בלילה אחד, יתחיל לבדוק בלי ברכה בלילות שלפני הפסח, וישאיר חדר אחד לבדיקה עם ברכה בליל י"ד.

• הבדיקה נעשית לאור הנר עם חשמל דלוק ובעיקר בפינות החדר. במרכז החדר יש לראות בעיניים אם יש חמץ.

• צריך להזיז את הרהיטים שמזיזים במשך השנה (מיטות וכדומה). רהיטים כבדים כדוגמת מזנון – בודקים רק מתחתם ואין להזיזם.

• מרפסות ומרפסת־כניסה לבית כמו גם מקומות עם חלונות גדולים, אפשר לבדוק לאור היום גם ביום י"ג.

• חורים שנכנס בהם חמץ, יש לנקותם בעזרת שואב־אבק עד מקום שאפשר, ואם נשאר שם חמץ שאי־אפשר להוציאו, ישפוך חומר־ניקוי וכדומה, על־מנת שהחמץ לא יהא ראוי לאכילה. בספות וכדומה ינקה עם שואב אבק ודי בכך. יש מקום להדר ולכסות את הספה בניילון.

• מקלדת מחשב – לנקות היטב עם שואב אבק. אם רואים שבכל־זאת נשאר בה חמץ – אין להשתמש במקלדת זו בפסח.

• מקום עבודה שייכנס לשם בפסח, יש לבדוק ביום י"ג, ללא ברכה ועשרה פתיתים. ואם המקום מואר היטב על־ידי חלונות גדולים – יבדוק בלי נר. מקום סגור – יבדוק עם נר.

• מקום עבודה שאינו נכנס לשם בפסח – יכלול במכירה.

• מכונית שמשתמשים בה בפסח ינקוה היטב ויבדקו בחורים ביום י"ד בבוקר, ללא נר.

• מכפלות וכיסים של בגדים שישתמשו בהם בפסח יש לנקותם היטב. כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע היה נוהג לבדוק בגדים אלו ביום י"ד בבוקר, לאור היום.

• לפני הבדיקה מניחים עשרה פתיתי חמץ עטופים היטב, על־מנת שלא יתפוררו (ולא לעטוף בניר כסף). יש להיזהר שכל אחד מהפתיתים יהיה פחות משיעור כזית אך שכל הפתיתים יחדיו יגיעו לשיעור כזית (חמץ).

• כלים העומדים כל השנה על השיש לנוי, יש להסירם בפסח.

• ספרים (דוגמת סידורים) שמשתמשים בהם כל השנה בחמץ, יש לנקותם היטב, ועדיף לא להשתמש בהם כלל בפסח.

ביעור חמץ:

• סוף זמן אכילת חמץ הוא בשעה 10:40 בבוקר.

• יש לצחצח שיניים בסיום אכילת החמץ.

• יש להיזהר להשליך את החמץ הגמור לאשפה לפני שמפנים את הפחים, כדי שלא יישאר חמץ גמור בפחי הזבל לאחר שעת הביעור. אם כבר פינו את הפחים – יש להכניס את החמץ לארון המכור לגוי או לשורפו.

• שריפת חמץ – לפני השעה 11:43 בבוקר.

• המשתמשים בנפט כדי להגביר את אש שריפת החמץ, יזהרו לשפוך תחילה את הנפט לאש ורק **לאחר מכן** לזרוק פנימה את החמץ.

• אומרים "כל חמירא" ו"יהי רצון" מיד לאחר זריקת החמץ לאש. גם נשים ובני הבית אומרים זאת.

• מי שאינו שורף חמץ יאמר "כל חמירא" בין השעה 10:40 ל־11:43 בבוקר.

מכירת חמץ

• מנהגנו הוא שמוכרים (גם) חמץ גמור כלחם וכדומה.

• יש לדאוג שהחמץ המכור לגוי יהיה סגור היטב ולא בהישג־יד, כדי שלא ישכחו בני הבית ויאכלו ממנו.

• בשטר־המכירה צריך לפרט את כתובת המקום הנמכר. אין להסתפק במילים "בכל מקום שהוא", אלא צריך לפרט היכן בדיוק מונח החמץ בבית. לחילופין אפשר גם לכתוב "במקומות המסומנים", ולסמן בבית את המקומות הנמכרים לגוי.

• ניתן למכור חדר שלם ואין צריך לבודקו, אך אין להשתמש בחדר זה בפסח, ויש להוציא מהחדר לפני הפסח כל מה שייתכן ויזדקקו לו בפסח. אם נזכר בתוך הפסח שצריך להוציא דבר־מה מהחדר – ייכנס ויוציא ולא ישתהה בחדר.

• אוכל שאינו כשר לפסח אך גם אינו חמץ (כדוגמת בשר, דגים, יין, שמן, קטניות ושימורים) – יש לסגור בארון מיוחד ולציין הארון בשטר־המכירה לגוי.

• חומרי־ניקוי ובשמים ותכשירים שאין משתמשים בהם בפסח – יש לסגור בארון מיוחד ואין צריך לציין ארון זה בשטר־המכירה לגוי.

• כאשר מוכרים חמץ **גמור** המונח בחלק מהארון, אין להשתמש **בכל** הארון. אך כלי חמץ נקיים או דברים שאינם חמץ גמור ורק אינם כשרים לפסח (כנ"ל) – אפשר למכור חצי ארון ולהשתמש בחציו השני.

• אי־אפשר למכור מדף במקרר או במקפיא או את כל הפריזר ולהשאיר שם חמץ **גמור**, אך אפשר להשאיר דברים שאינם חמץ ואינם כשרים לפסח בתנאי שהם סגורים היטב ומצוינים בשטר־המכירה.

• שיש שמשתמשים בו בפסח אין להשאיר חמץ **גמור** בכל הארונות שמעליו ושמתחתיו. בשעת הדחק אפשר להניח חמץ גמור רק בארונות המטבח העליונים אך זאת בתנאי שהם אינם מחוברים לארונות התחתונים. אך

צילום: ר' זלמן קליינמן

כלי חמץ ודברים שאינם חמץ (כנ"ל) – אפשר להשאיר ולמכור.

• תרופות שיש בהן חשש חמץ, צריך למוכרן ואי־אפשר להשאירן במקרר או בארון שמשתמשים בהם. תרופות שאין בהן חשש חמץ, אפשר לסוגרן בתוך המקרר או בארון שמשתמשים בהם ואין צריך למוכרן.

• שואב־אבק צריך לנקותו היטב ולסוגרו ולכוללו במכירה.

• תנור־אפייה של חמץ – לכתחילה יש לכסותו היטב ולא להניח עליו דבר. אם מוכרחים להניח עליו דברים – יש להכשירו על־ידי שינקה היטב בכל המקומות בשני התאים ואחר כך ידליק אותו על החום המקסימלי למשך כמחצית השעה.

תרופות:

• משחות, משאפים וטיפות אינם צריכים הכשר.

• תרופות הניטלות דרך הפה, שאינן מופיעות ברשימת התרופות הכשרות לפסח, יש לבקש מהרופא תרופה חילופית הכשרה לפסח. במקרה ואין – לשאול את הרב.

• ויטמינים, ברזל ותרופות הומיאופתיות, תרופות למעיים וסירופים – בדרך־כלל מורכבים מחמץ.

מוצרי קוסמטיקה וניקיון:

דברים הבאים במגע עם הפה, יש להיזהר שיהיו כשרים לפסח. כמו כן יש להדר שכל המוצרים המיועדים להנאה על־ידי סיכה, יהיו אף הם כשרים לפסח. לכן:

• אודם ותוחם לשפתיים, משחת־שיניים ומי־פה – צריכים הכשר לפסח. מברשת־שיניים תהיה חדשה לפסח.

• שמפו, מרכך ושאר תכשירים לשיער; סבונים ושמנים למיניהם וכל הקרמים – צריכים הכשר לפסח.

• שאר מוצרי איפור (כולל מייקאפ) – אינם צריכים הכשר.

• חומרי ניקוי לרצפה, סבוניות לריח או סבון אסלה ומטהר אוויר – אינם צריכים הכשר.

• בושם צריך הכשר לפסח.

• קרם־לחות, אבקות ומרככי כביסה ובדי יבוש ותכשיר נגד יתושים – אינם צריכים הכשר.

• דאודורנט (מכל הסוגים) וממחטות־לחות עם ריח – צריכים הכשר. ממחטות־לחות בלי ריח – אינן צריכות הכשר.

מוצרי תינוקות:

• צריך לקנות מוצצים ובקבוקים חדשים. בשעת הדחק, אם התינוק לא מתרגל למוצץ החדש – יש להגעיל את המוצץ הישן במים רותחים.

• דייסה הכשרה לפסח ועשויה מקטניות, מתירים רק לקטנים שאינם יכולים להסתפק באוכל אחר.

• יש לייחד מקום וכלים מיוחדים בהם יכינו את הדייסה, וכן כיור וכלים מיוחדים בהם ינקו את הבקבוקים לאחר השימוש בהם.

• להכנת מים חמים עבור הדייסה עדיף לייחד קומקום מיוחד. כשאי־אפשר – יש להקפיד לא לשפוך את המים החמים מהקומקום לתוך הבקבוק (ואפילו אם הבקבוק נקי), אלא למזוג את המים מהקומקום לכוס חד־פעמית ומהכוס לשפוך לבקבוק.

הכשרת המטבח וכו':

הערות כלליות: 1) יש לנקות היטב לפני ההכשרה את הדברים המיועדים להכשרה. 2) לאחר ההכשרה יש לכסות היטב בכיסוי עבה כמו פי.וי.סי או נייר כסף עבה או כמה שכבות של נייר כסף דק. 3) הציפוי צריך להיות כולו חתיכה אחת.

• גז, פלטה וכיריים – עדיף שיהיו מיוחדים לפסח.

• בשעת הדחק מכשירים את הגז על־ידי שפיכת מים רותחים מהכלי שבו הורתחו המים, על כל משטח הגז. את הברזלים צריך ללבן. יש לצפות כנ"ל.

• פלטה וכיריים יש לנקות היטב ולהדליקם על החום המקסימלי למשך חצי שעה ואחר כך לצפות, כנ"ל.

• מיקרוגל של חמץ אין להכשירו לפסח.

• שַׁיש: כאשר מכסים אותו היטב בחתיכה אחת אחידה לכל אורכו – מספיק לנקותו היטב ואין צריך להגעילו. אם מכסים אותו בשתי חתיכות – צריך להגעילו על ידי לקיחת ברזל ולחממו באש עד שיהיה רותח, וכן צריך להרתיח מים עד שיעלו בועות ואז להניח את הברזל על השיש ולשפוך עליו את המים הרותחים הישר מהכלי שבו הורתחו. יש להקפיד על כך שכאשר המים נוגעים ברזל הם מעלים בועות. כמו כן יש להעביר את הברזל על כל השיש ולשפוך מים עליו בכל מקום ומקום בשַׁיש (אם המים רותחים אך אינם מעלים בועות כשנוגעים בברזל – סימן שהברזל אינו רותח דיו ויש להרתיחו שוב באש). לאחר מכן יש לכסות את השיש בכיסוי עבה (כנ"ל). כמו כן אפשר לשפוך מים רותחים על השיש ולהעביר עליהם מגהץ לוהט, בתנאי שהמים מעלים בועות. אם השיש עלול להיהרס בהגעלה, יש לכסותו בכיסוי אחד (העשוי מִקשה אחת).

• צריך לכסות את הקיר ואת תחתית הארונות שמעל השיש וכן כל מקום שהבל הסירים החמים מגיע לשם במשך השנה.

• קולט־אדים אין להכשירו ויש לכסותו היטב בכיסוי עבה.

• שולחן חמץ יש לנקותו היטב ולכסותו בניילון חזק וכדומה, שלא יקרע באמצע החג. לאחר מכן לפרוס עליו מפה של פסח. יש מקום להדר ולכסותו בכיסוי עבה במיוחד.

• כיורים עשויים מחרס ואי־אפשר להגעילם. לכן צריך לנקותם היטב ולהניח בתוכם כיור אחר, מיוחד לפסח, ולהשתמש במים **קרים** בלבד כל הפסח. כמו כן יש להיזהר לא לשפוך לתוך כיור זה שאריות של אוכל חם.

• כדאי מאוד לא להשרות כלים (כמו סכו"ם וכדומה) במים קרים בתוך כיור זה אלא להניחם לשרייה על השיש.

• ברזים: לכתחילה יש להחליף לברזים המיוחדים לפסח. במקרה שמשתמשים בברזים הרגילים יש להכשירם על־ידי שיזרמו מים החמים **מהבוילר** במשך כמה דקות ובזרם הכי חזק, ואחר־כך לשפוך על כל חלקי הברז והידית מבחוץ מים רותחים הישר מהכלי שבו הם הורתחו.

• שיניים תותבות הנשלפות וכן פלטה נשלפת לשיניים, אין לאכול בהן חמץ חם 24 שעות לפני ההגעלה. לאחר זמן זה יש לנקותם היטב ואז לשפוך עליהם מים רותחים מכלי שאיינו חמץ (ואין להשתמש בפסח בכלי זה). כמו כן יש להקפיד לנקות היטב את הרסן של הפלטה.

• כלי זכוכית, חרסינה ופורצלן של חמץ – אין להכשירם לפסח.

המשך בעמ' 23

אשרי חלקו. הרבי בקבלו את שני הכרכים הראשונים של 'משכיל לאיתן', כ"ה בתשרי תנש"א

הקאפיטל של הרבי בנ
וזכות־היוצרים על 'משכ

לקראת חג־הפסח נפגשנו לשיחה עם הרב יקותיאל גרין, כדי לשמוע ממנו על בית הסבא, החסיד ר' חיים־משה אלפרוביץ' ע"ה, על נסיעתו הראשונה לרבי כ'זוכה בגורל', על השנים שבהן ארגן והנחה את 'מבצע מצה לתלמיד' ועל 50 הספרים הנהדרים שבהם העשיר את ארון־הספרים היהודי והחסידי • מצווה עלינו לספר

את השיחה עם הרב יקותיאל גרין שיחי' – מנכבדי תושבי כפר־חב"ד – אנו מקיימים בימים הסמוכים לי"א בניסן ולחג־הפסח. בכל עת נעים לשוחח עם הרב גרין, המשלב באישיותו נועם הליכות, דיבור מתון וסדור ובקיאות רחבה בהלכה ובחסידות. אבל גם אם נתעקש למצוא הקשר אקטואלי לשיחה עמו, המשימה לא תהיה קשה במיוחד. ההקשר האקטואלי יכול להיות ההגדה של פסח עם 'מנהגי ופניני חב"ד' שחיבר והוציא־לאור לפני חצי יובל שנים, כמו גם ספרו 'יציאת מצרים בכל דור ודור' המגיש לציבור את מאמרו של הרבי ("בכל דור ודור") מי"א בניסן תשמ"א – בטוב טעם ודעת. ואפשר גם לדבר איתו על 'מבצע מצה לתלמיד', שהוא, הרב גרין, היה שותף בארגונו ובהנחייתו לאורך כמעט 10 שנים.

אבל אנחנו בוחרים לפתוח את שיחתנו עמו בזיכרונות משנות ילדותו שגם הם, הפלא ופלא, קשורים ל...חג־הפסח.

הרב יקותיאל גרין נולד בשנת תש"ד להוריו תושבי רמת־גן. אמו הייתה בתו של החסיד ר' חיים־משה אלפרוביץ' ע"ה, שהתגורר בירושלים ומאוחר יותר עבר לגור ליד בתו וחתנו ברמת־גן.

"זיכרונות רבים נצורים בליבי מהסבא ר חיים־משה, אבל במיוחד נחרת בי זיכרונם של ה'סדרים' שכל בני המשפחה המורחבת היו באים לעשות עם הסבא. הוא ישב בראש השולחן וההוד המיוחד ואווירת הרוממות שהשרה על כל המסובים, הינם דברים שאי־אפשר לשכוח. הוא זה ש'לימד' אותי כיצד על הורים להנחיל את המורשת לילדיהם – בצורה חווייתית".

אביו של הרב גרין, ר' דוד גרין ז"ל, אף כי לא נמנה באופן רשמי עם עדת חסידי חב"ד, שלח את בנו כבר מגיל 10 ללמוד ולהתחנך בתלמוד־תורה שבכפר־חב"ד. "הייתי בא לכאן באוטובוסים בכל יום ראשון ונשאר בכפר עד סוף השבוע. לנתי בחדר אחד עם ה'מלמד' ר' ישראל־יצחק הלפרין ע"ה, שהגיע מירושלים כדי ללמד את ילדי הכפר תורה, ונשאר ללון פה כל השבוע. הוא היה דמות אצילית ועצם השהייה בקרבתו הטביעה בי חותם. כמו כן הושפעתי רבות מהמלמד ר' אבא לוין ע"ה, שהשרה על התלמידים נועם ורוגע בלתי רגילים".

מהת"ת בכפר המשיך הרב גרין לישיבת־הדרום. שם גם זכה לקבל את המכתב הראשון מהרבי. "תקוותי ש[...] יש לו גם קביעות בלימוד תורת החסידות, ואין לך דבר העומד בפני הרצון", כתב לו, בין השאר, הרבי באותו מכתב משנת תשכ"א. והבחור בן ה־17 אכן הוכיח כי אין דבר העומד בפני הרצון. לא זו בלבד שהוא בעצמו קבע עיתים ללימוד חסידות, הוא אף ארגן בישיבה שיעור 'תניא' שאותו מסר ת' (היום הרה"ח הרב) שלום־לייב אייזנבך.

כשנה לאחר מכן, בל"ג בעומר תשכ"ב, נכנס לישיבת תומכי־תמימים בלוד.

תהילים כיל לאיתן'

רכבות, אונייה ומטוסים

קצת יותר משנה לאחר כניסתו לתומכי־תמימים נפלה בחלקו של הרב גרין זכות גדולה שרישומיה חקוקים בלבו עד עצם היום הזה. הוא זכה בהגרלה שהתקיימה בין אנ"ש וה'תמימים' ברחבי הארץ, על כרטיס טיסה לרבי. הזכייה 'נפלה' לו בזמן טוב – ערב נסיעתו המתוכננת לרבי, לתקופת ה'קבוצה' (שבאותם ימים נמשכה שלושה חודשים בלבד).

"אלו היו השנים הראשונות שהגרלה מסוג זה התקיימה בכלל", מספר הרב גרין. "ההגרלה נערכה בסביבות חודש תמוז תשכ"ג, שכן בעת ההיא התארגנות לטיסה לארה"ב לא הייתה עניין של מה־בכך. כמו כן, הכסף שנאסף בהגרלה (כ־1,000 לירות) הספיק ל...כרטיס הלוך בלבד. את חציו השני של הכרטיס נדרשתי לממן בכוחות עצמי".

ביטוי לגודל העניין והמעמד כ'זוכה בגורל' אפשר לראות גם במכתב שקיבל מהרבי באותו חודש (תמוז) ובו התייחסות לזכייתו. "בוודאי יכין את עצמו כדבעי הן מצד עצמו והן מצד ששלוחם הוא דכל המשתתפים בהגרלה שיחי'", כותב לו הרבי.

לקראת ר"ה תשכ"ד טס לרבי. "טס" אמרנו, אבל העניינים בשנים ההן לא היו קלים ופשוטים כמו היום. "הייתי חלק מחבורה של 'תמימים' נוספים שטסו ל'קבוצה'. החבורה מנתה את (הרב) בן־ציון ליפסקר (ז"ל, וייבדלו לחיים טובים הרב) שמאל הבר, (הרב) שלמה גלעדי, (ר') מאיר פרידמן מחצור, (ר') מרדכי זילברברג, (הרב) שלום־לייב אייזנבך ו(הרב) מנחם חנזין.

"יצאנו ביום ראשון בשבוע, ברכבת לחיפה. שם עלינו על האונייה 'מולדת' עמה הפלגנו ארבעה ימים לצרפת. ביום חמישי עגנה האונייה במרסיי ומשם המשכנו בנסיעה שנמשכה כל הלילה, ברכבת לפריז. אנ"ש בעיר (ובראשם ר' הלל אזימוב ור' רפאל וילשנסקי) באו לקבל את פנינו ולאחר מכן אירחו אותנו בחביבות רבה. בצהרי יום שישי עלינו על מטוס שהנחית אותנו בלונדון. את השבת עשינו בחברת אנ"ש בעיר. השהות במחיצתם הייתה מאוד נעימה. הם הביטו עלינו כעל קבוצה מופלאה – 'תמימים' בארץ־הקודש הטסים יחדיו לרבי!...

"מלונדון טסנו לניו־יורק. לטיסה הזאת הצטרפו אלינו (המרא־דאתרא, הרב) מרדכי־שמואל אשכנזי ו(ר') מאיר לרר. את הרבי ראיתי לראשונה בתפילת מנחה של אחד הימים האחרונים של אלול תשכ"ג".

"ברשות כ"ק אדוננו"...

חודש תשרי תשכ"ד עבר על הרב גרין בהתעלות בלתי רגילה. כ'זוכה בגורל' התכבד לעמוד ליד הרבי במהלך התקיעות בראש־השנה. "אלו הם רגעים שהרעידו את נפשי", הוא אומר. "לפני התקיעות כיסה הרבי בטלית את עצמו ואת חבילות הפ"נים שהניח קודם לכן על הבימה, ובכה בכי תמרורים. הבכי היה כמו של אדם המתייפח על צרה אישית גדולה. הוא נמשך בערך חמש דקות וביטא באופן מוחשי את העניין של 'ילולי יליל'...".

בשמחת־תורה הוזמן הרב גרין להחזיק ספר־תורה ולהשתתף בשתי ה'הקפות' של הרבי (הראשונה והאחרונה). בצהרי שמחת־תורה נקרא להשתתף בסעודת־החג 'למעלה', בדירת הרבי הריי"צ – לצד בני משפחה והחסידים הזקנים.

"ישבתי בקצה השולחן, בפינה, בקו אלכסוני אל פינת השולחן שלידה ישב הרבי, כך שהיה לי קו־ראייה פתוח אל הרבי. כל הסעודה ישבתי מכווץ בתוך עצמי ובקושי הבאתי לפי אוכל. לקראת סיום הסעודה ניגש אלי המשב"ק והודיע לי כי אני אזמֵן. הוא אף הדריך אותי בדיוק מה לומר בעת הזימון ('ברשות כ"ק אדוננו...')".

שורת החובות והזכויות מתוקף היותו הזוכה בגורל – לא תמה. בחול־המועד סוכות הוא צורף למשלחת שנסעה לשמח את קהילת אנ"ש בבולטימור, שם הוא הוזמן לשאת דברים. גם בוועידה העולמית השנתית של צעירי־אגודת־חב"ד, זו הנערכת מדי שנה בחודש תשרי ב־770, הוזמן לשאת דברים כ'נציג ארץ־הקודש'.

בעיצומו של חג־החנוכה חזרו הרב גרין וחבריו ל'קבוצה' הקצרה – ארצה. גם פה נכונה לו ולחבריו מסכת ביקורים בריכוזי אנ"ש, כדי למסור 'דרישת שלום' מבית־חיינו.

בקיץ של אותה שנה התחתן הרב גרין עם רעייתו הגב' רחל תחי', בתם של הרה"ח ר' בנימין ז"ל ורעייתו מרת פרידה תחי' לוין. "חותני ר' בנימין היה בעל־מנגן נהדר. הוא היה שר בקביעות את ניגונו המרגש של רבי מיכל'ה מזלוטשוב ב'ערבי חב"ד' שהתקיימו בקיבוצי השומר־הצעיר. חותנתי שתחי' הייתה המבשלת בישיבת תומכי־תמימים והייתה כמו 'אמא דואגת' לכל בחור ובחור".

בהנחיית הרבי קבע הרב גרין את מושבו בכפר־חב"ד. הרבי אף

אישר באופן מיוחד כי ילמד ב'כולל' שלוש שנים (ולא שנתיים, כמקובל). במקביל החל הרב גרין ללמד גמרא, הלכה ו'תניא' בישיבה בלוד. מאוחר יותר עבר ללמד בבית־הספר למלאכה. שם, בכיתה עם התלמידים, החלו גם לצמוח ספריו הרבים של הרב גרין.

"התלמידים היו באים ואומרים לי, 'השיעורים שלך נהדרים ובזמן השיעור אנחנו מבינים אותם מצויין, אבל מאוחר יותר אנחנו שוכחים!...'. התחלתי להכין סיכומים כתובים עם ביאורים של מושגי־יסוד. לאחר מכן הפקתי מדפי הסיכום וההסבר הללו, חוברות שהודפסו בדפוס סטנסיל. כששלחתי לרבי את החוברת הראשונה שהוצאתי־לאור בענייני הלכה, הרבי ענה לי: 'ת"ח ת"ח על חוברת פסקי הלכה לתלמידי בית־הספר למלאכה'".

גילוי של רוח־הקודש

וכך גם צמחה (בשלהי תשמ"ב) חוברת הביאורים הראשונה על ה'תניא' – 'משכיל לאיתן' שמה.

"החוברת הקיפה את י"ב הפרקים הראשונים ב'ליקוטי אמרים'. נתתי בה דברי רקע לכל פרק ופרק, הסברתי מושגי־יסוד, ציינתי מקורות, ביארתי את גוף הדברים ולבסוף אף סיכמתי אותם. כמו כן חילקתי את הפרקים באמצעות כותרות וכותרות־משנה. באותם ימים הדבר נחשב חדשני ואפילו נועז...

"כשהחוברת ראתה אור התחלתי 'לחטוף על הראש' מכל מיני 'מבינים' למיניהם, על כי 'העזתי' לבאר את ה'תניא' ואף להגיש את הדברים בצורה שהגשתי. אבל לא איחר היום והגיעני מכתבו של הרבי שדווקא סבר כי החוברת היא... 'דבר בעתו'. הרבי הביע את בטחונו בכך שקיבלתי חוות־דעת של 'זקני החסידים שלמדו תניא בתומכי־תמימים בפולין וכיוצא בזה'. כמו כן הורה לי הרבי שתהיה 'הגהת והסכמת מומחה זקן' על הספרים. ולבסוף כתב הרבי: 'ופשוט שאין כוונתי בהנ"ל לבקורת, כ"א [=כי אם] – ואדרבא הוסיף בהפצת המעינות, ואשרי חלקו, ויוסיף בכיוון זה'. "נו, עם כזה עידוד מהרבי ידעתי שהמעשה שעשיתי נכון ושעליי להתקדם באותו כיוון – הלאה".

השם שבחר לסדרת ספריו על התניא, 'משכיל לאיתן', מזכיר לרב גרין אנקדוטה מעניינת:

"בתשרי תנש"א נסעתי לרבי והגשתי לו את שני הכרכים של המהדורה החדשה (אז) של 'משכיל לאיתן'. הרבי עלעל בספרים והתעניין אם משהו השתנה בהם לעומת המהדורה הקודמת. לאחר מכן הרבי פנה אליי ואמר לי משהו שממש המם אותי...

"אקדים ואספר כי ימים מספר לפני נסיעתי לרבי קיבלתי לביתי טלפון נזעם מאדם שלא הכרתי. 'ככה עושים?!' התנפל עליי האיש שמעבר לקו. 'מי כבודו ובמה חטאתי?', שאלתי. 'שמי הוא משכיל לאיתן', ענה הלה. ברגע הראשון חשבתי שהוא מתלוצץ, אבל אז הוא הסביר לי, כי הוא נמנה עם צאצאיו של רבי אברהם מווילנא בעל מחבר ספר 'משכיל לאיתן' ומתלמידיו החשובים של הגר"א. המטלפן וכל בני משפחתו – כך למדתי מדבריו – הפכו את שם ספרו של סב־סבם לשם־המשפחה שלהם. הטענה שלו כנגדי הייתה 'קשה': 'איך העזת לקחת את שם ספרו של אחד מגדולי ה'מתנגדים' ולתת אותו לביאור על ה'תניא'?!... ניסיתי להסביר לו את הקשר בין 'תניא' ל'איתן' וכו', אבל הדברים לא הניחו את דעתו והשיחה בנינו הסתיימה בתרעומת מצידו. זה, כאמור, היה ימים אחדים לפני נסיעתי לרבי.

"והנה, בעברי לפני הרבי ולאחר שכאמור הגשתי לו את שני הספרים החדשים, הרבי פונה אליי לפתע ואומר (ביידיש): 'אתה יודע בוודאי שעל השם "משכיל לאיתן" יש כבר זכות־יוצרים ("קופירייט")...'. שתקתי ואז הרבי מסביר את עצמו: 'לדוד המלך בספר תהילים יש על זה זכות־יוצרים...'. וכעבור רגע הוא מוסיף ואומר: 'וכעת גם לך יש זכות־יוצרים על השם "משכיל לאיתן"...'.

"הייתי בהלם. התחלתי ללכת ופתאום הרבי ממשיך ואומר לי: 'וגם קאפיטל התהילים שלי הוא "משכיל לאיתן" (פרק פ"ט)...'. לא ידעתי את נפשי מהתרגשות. ראיתי בכך גילוי של רוח־הקודש, במטרה להרגיע אותי לאחר המתקפה שספגתי מצאצאו של תלמיד הגר"א".

לעשות סדר ב'סדר'

במקביל לעבודה על ביאור ה'תניא' הוציא הרב גרין לאור, כאמור בפתח דברינו, הגדה של פסח עם 'מנהגי ופנימי חב"ד'. "נוצר מצב שאנשים הגיעו ל'סדר' ולא ידעו מה עליהם לעשות", מטעים הרב גרין. "אחד הסתכל ב'ספר המנהגים', שני ב'הגדה של הרבי' ושלישי זכר במעומעם קטעים מתוך שיחה או מכתב של הרבי. החלו וויכוחים מה לעשות ואיך לעשות. החלטתי שהגיע הזמן לעשות קצת סדר ב'סדר'. ריכזתי אפוא את כל ההוראות ביחד, לצד הוראות בסיסיות משולחן־ערוך. ולכל זאת הוספתי גם טעמי מנהגים, סיפורים וביאורים מיוחדים".

גם על ההגדה שהוציא־לאור, יש לרב גרין סיפור מיוחד:

"הכנתי את ההגדה בראשית שנת תשמ"ו. שלחתי את עלי ההגהה שלה לרבי וקיוויתי

לימוד ב'חברותא' בזאל הקטן ב־770. מימין לשמאל: הת' אריה לוין, הת' מנחם נזין, הת' אלחנן יעקובוביץ' והת' יקותיאל גרין

להתייחסות כלשהי. חלפו חודשים מספר, בינתיים פסח מתקרב, ותשובה מהרבי אַין. ניגשתי להדפסת הספר.

"אחרי פורים הגיע מכתב מהרבי. אגב, תאריך המכתב הוא 'י"ט־כ"ף כסלו'. הרבי פותח את המכתב במילים 'המכתב ועלי ההג'[ה] נת'[קבלו] ות"ח'. בהמשך הוא מתייחס לגאולת אדמו"ר הזקן ואף לחג־החנוכה. בשולי המכתב מוסיף הרבי: 'נ.ב. בנוגע לעלי ההג'[ה] – בטח יתייעץ עם רבני אנ"ש וכיו"ב כנהוג בכיו"ב (ואין דן יחידי אלא כו') וה' יצליחם'. בכך נותר הרבי נאמן לגישתו, כפי שבאה לידי ביטוי גם במכתבו על 'משכיל לאיתן'. ואז בא ההמשך: 'מוכרחת [=שני קווים מתוחים תחת המילה] הוספה במנהג חסידים שלא למכור לגוי ח"ו "שיריים" וכו' – ולכן אוכלים אותם "קודם חה"פ" וק"ל'. מכאן, אגב, יש לי הוכחה שהרבי עבר על כל פרט ופרט בהגדה שלי, שאם לא כן הרבי לא היה כותב בסגנון חד וברור כל־כך – 'מוכרחת הוספה'...

"עמדתי לפני בעיה. הספר כבר בדפוס ואיך אני מוסיף כעת את אותו 'מנהג חסידים' שהרבי כותב כי 'מוכרחת' הוספתו?! אני מתקשר לבעל הדפוס (בירושלים) והוא אומר לי שמלאכת ההדפסה כבר החלה. כעבור רגע הוא אומר לי: 'תשמע, בדרך כלל אני מתחיל להדפיס ספרים מההתחלה לסוף, אבל הפעם משום־מה התחלתי דווקא מסוף הספר...'. לא היה מאושר ממני. נסעתי לבית־הדפוס והוספנו את מכתבו של הרבי – ובכללו ההוראה על דבר פרסום 'מנהג החסידים' – בפתח ההגדה. במהדורות הבאות הכנסתי את ההוראה גם לגוף הספר".

בשנים שלאחר מכן המשיך הרב גרין בביאור שאר פרקי ה'תניא'. עד כה הוציא־לאור 16 כרכים – עד אמצע איגרת־הקודש ב'תניא'. בנוסף ראו אור ספרים המגישים לציבור הרחב מאמרי חסידות יסודיים עם דברי־רקע, ביאורים, סיכומים ועוד – זאת במסגרת הסדרה 'חסידות לעם'. ויש גם ספרים על פרקי־אבות ועל מאמרי חז"ל וכן סדרה בת חמשה כרכים על מצוות אהבת־ישראל. מניין ספריו של הרב גרין, לעת־עתה, נע סביב 50 ועוד ידו נטויה בעזרת ה'...

הרב גרין מספר על יהודים רבים, מכל שדרות העם, הלומדים בספריו ומתקשרים אליו לשאול שאלות הבהרה. "זה לא מכבר התקשר אליי יהודי לשאול שאלה בפרק ל"ג ב'תניא'. מתברר שהאיש – שאיננו חסיד חב"ד בהגדרתו – עובר כל היום בחנות לחומרי־בניין ופעם בשבוע הוא מוסר לקבוצה של חברים שיעור 'תניא' מתוך 'משכיל לאיתן'...".

מתקשרים גם שלוחים המבקשים את עזרת הרב גרין בהתאמת שיעור חסידות לקהל שומעי לקחם. הרב גרין איננו מסתפק בכתיבת ספרים ובמתן עצות לאחרים בענייני שיעורים בחסידות, אלא גם הוא בעצמו מוסר פעם בשבוע (בכל יום ראשון בערב) שיעור ב'תניא' בבית־הכנסת בית־מנחם. שיעוריו המרתקים מושכים אליהם משתתפים מכל שכבות הגילאים.

פסח בכפר־חב"ד

לקראת סיום שיחתנו אנו שואלים את הרב גרין מה אומרות לו – בהסתכלות לאחור – המילים "פסח בכפר־חב"ד".

"פסח בכפר־חב"ד בשבילי, זה קודם כל הציפייה למצה מהרבי. אי־אפשר לשכוח את ההתרגשות הרבה שבה היו הכול נאספים בבית־הכנסת 'המרכזי' כדי לקבל מידי המרא־דאתרא פיסת מצה מהרבי. לכל אחד היה ה'הרגש' שלו מתי לאכול את המצה הזאת. היו שאכלו אותה עם ה'מוציא', היו שאכלו פירורים ממנה עם כל 'כזית' ו'כזית', והיו ששמרו אותה דווקא ל'אפיקומן'...

"פסח בכפר־חב"ד בעבורי זה גם 'מבצע מצה לתלמיד' של צעירי־חב"ד, שהייתה לי הזכות להיות בין מארגניו ומפעיליו במשך קרוב לעשר שנים. ליוויתי את המבצע החל משנת תשכ"ד.

"לבני הדור הצעיר חשוב להסביר כי מבצע זה היה הרבה מעבר לביקור של תלמידים במאפיית מצות בכפר־חב"ד. זה היה רעיון נועז שפרץ דרך בכל הנוגע לְקשר בין האוכלוסייה החרדית לציבור הכללי. בשנים ההן הילדים ומלוויהם המבוגרים היו מסיירים גם בבית־הדפוס ובנגרייה של בית־הספר למלאכה. וכך, אנשים שמעולם לא היה להם כל שיג ושיח עם יהודי חרדי וששאבו את כל המידע שלהם על 'החרדים' מכלי־התקשורת, באו לכפר־חב"ד וגילו יהודים מאירי פנים המשלבים תורה עם עבודה. ההשפעה של הביקורים הללו בכפר־חב"ד הייתה אפוא עמוקה ורחבה מאוד.

"עליי הוטל התפקיד לקבל את הילדים ולדבר לפניהם. בשנים הראשונות באו מעטים, רק כמה עשרות; אחר־כך המספר עלה למאות ובהמשך הגיע לאלפים. אני זוכר שנים שבהן קלטנו כ־6,000 ילדים ביום (!). זו היה אתגר ארגוני בלתי רגיל – להשתלט על כמות עצומה כזו של ילדים.

"בהזדמנות זאת אזכיר את הרה"ח ר' מאיר פרידמן ע"ה, שהיה פעיל מרכזי ב'מבצע מצה לתלמיד'. הוא היה מופקד על עניין השמחה... אי אפשר לשכוח את ה"ממצרים גאלתנו" ואת השיר "א־לי אתה" שהיה שר באורח קבע עם התלמידים. כמו כן אציין בזאת את איש החינוך הוותיק, הרב צבי גרינוולד שיחי', שלקח גם־כן חלק מרכזי מאוד בקבלת האורחים ובהרצאות לפניהם. לפעמים נאלצתי 'לשלוף' אותו מתוך שיעור שהעביר לכיתתו בבית־הספר למלאכה, כדי שיבוא לעזור לנו להשתלט על נהר המבקרים שהגיעו ל'מבצע'.

"אלו אם־כן הדברים העולים בזיכרוני לשמע המילים 'פסח בכפר־חב"ד'".•

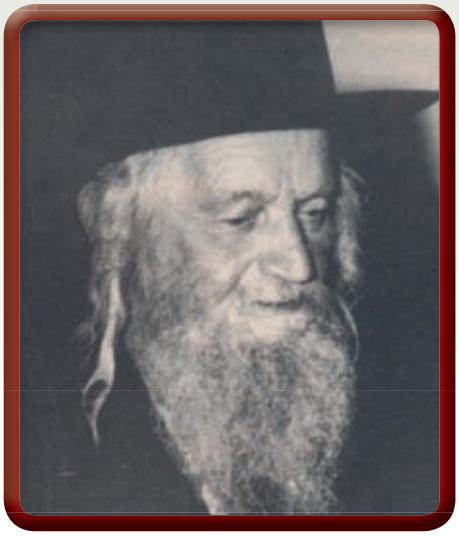
על האונייה 'מולדת': מימין לשמאל: הת' שמואל הבר, הת' שלמה גלעדי, הת' יקותיאל גרין, הת' מאיר פרידמן (הצור) והת' מרדכי זילברברג. בשורה העליונה: הת' שלום־לייב אייזנבד (מימין) והת' מנחם חנזין

פון ליובאוויטש

במלאות 90 שנה להסתלקות כ"ק אדמו"ר הרש"ב נ"ע (ב' בניסן תר"פ) אנו מגישים בזאת את רשימת החסידים שזכו לראות את פניו הק', רובם אף למדו בליובאוויטש, ולימים עלו ארצה והתיישבו בכפר־חב"ד

הרב שניאור זלמן גרליק ע"ה

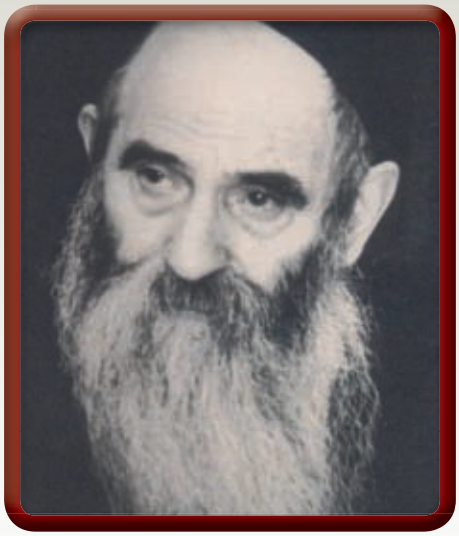
נולד בכ"ה בסיוון תר"מ ברוגצ'וב שברוסיה הלבנה, לאביו הרב יהושע, מחסידי אדמו"ר הרש"ב ולאמו שהיתה בת מאומצת אצל דודה ר' הירשל, שו"ב בבית אדמו"ר הצמח־צדק.

מראשוני תלמידי תומכי־תמימים בליובאוויטש ורב בערים שונות ברוסיה וכן בפריז. הוא שילב באישיותו פיקחות, תקיפות וטוב לב. בברכת הרבי הריי"צ התמנה ביום כ' בכסלו תש"י לרבו של כפר־חב"ד תפקיד בו כיהן כ־25 שנה, עד יומו האחרון. נספה בתאונת־דרכים (ל"ע) במוצאי אסרו־חג שבועות תשל"ד.

הרב אברהם דרייזין (מאיור) ע"ה

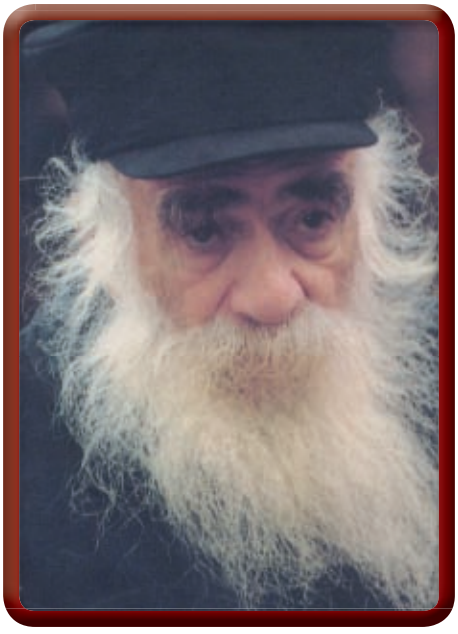
נולד בי' במרחשוון תרס"א, בעיירה מאיור שברוסיה הלבנה, לאביו הר"ר דובער ולאמו מרת יהודית. בנעוריו נסע ללמוד בליובאוויטש והתקבל ל'חדרים'. מאוחר יותר עלה ל'שיעורים'. בהמשך עבר ללמוד בישיבת תומכי־תמימים שעדרין. בשנות ה־צ' היה מנהל ישיבות תומכי־תמימים בברית־המועצות, ופעל במסירות־נפש גדולה למען ה'תמימים'. לאחר צאתו מברית־המועצות עלה ארצה והתגורר בכפר־חב"ד. שנים מספר נמנה עם מנהלי ישיבת תומכי־תמימים לוד. בתקופה האחרונה

לחייו, התגורר בניו־יורק, והיה 'משפיע' שרבים שתו בצמא את דבריו. נפטר בשנת ה'תשנ"א ונטמן ליד האוהל הק'.

הרב מנחם־מענדל פוטרפס ע"ה

נולד בכ' בתשרי תרס"ז בעיר פלשצניק שברוסיה הלבנה. אביו ששמו היה גם־כן מנחם־

מענדל, נפטר מטיפוס עוד בטרם נולד, והוא נקרא על שמו. מצעירותו היה מופת למסירות־נפש, חייל המבצע כל משימה שהוטלה עליו, אם בניהול מחתרתי של ישיבות תומכי־תמימים, תחת עיניהם הפקוחות של קלגסי הנ־ק־וו־ד, תוך גיוס כספים באמצעים שונים ומשונים, ואם בניצוח על הברחת מאות משפחות אנ"ש מברית־המועצות בתום מלחמת־העולם השנייה. לאחר מכן פעל באותה המסירות להקמת מוסדות חינוך על טהרת הקודש בלונדון ובהמשך, בתפקידו כ'משפיע' בישיבת תומכי־תמימים המרכזית בכפר־חב"ד. נפטר בר' בתמוז תשנ"ה, בהיותו בבית בנו בלונדון, ושם גם נטמן.

ר' אהרון גופין ע"ה

נולד בלודמיר. לאחר מכן למד בתומכי־תמימים בליובאוויטש. התגורר בחרקוב. אחרי עלייתו לארץ התיישב בכפר־חב"ד ואף ניהל את התלמוד־תורה בכפר.

ר' נחום גורלניק ע"ה

למד בתומכי־תמימים שבליובאוויטש, תלמיד־חכם גדול וחתנו של המרא־דאתרא הראשון של כפר־חב"ד, הרב ש"ז גרליק. היה בקיא גדול בהלכות קידוש־החודש ואף הוציא־לאור ספר בנדון. שנים רבות שימש ראש

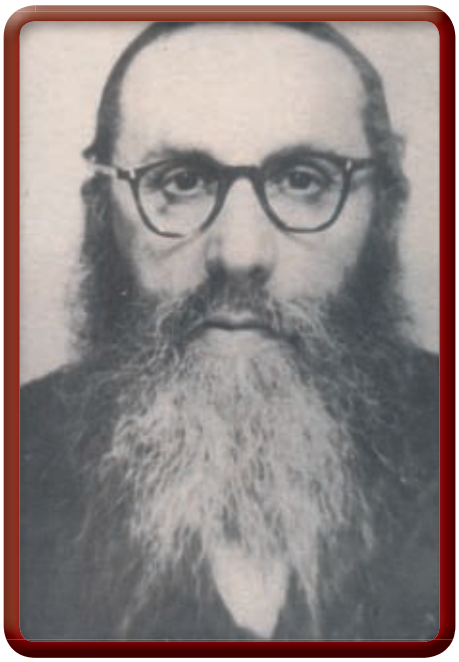
קיץ כפר־חב"ד

המועצה הדתית בכפר. במרוצת השנים פרסם כתבות ורשימות שונות, המתארות את החיים בצילם של הרבי הרש"ב והרבי הריי"צ.

הרב אברהם־יצחק גלזמן ע"ה

נולד בלעפליע לאביו הרה"ח ר' משה גלזמן

ז"ל. היה רב ברוסיה בערים מינסק ובורזנא שבפלך צ'רניגוב. בשנת תש"ח עלה ארצה והתיישב בכפר־חב"ד. בקי בש"ס ולא פסיק פומיה מגירסא. נפטר בא' בכסלו תשכ"ט ונטמן בהר־הזיתים.

ר' גבריאל כגן ע"ה

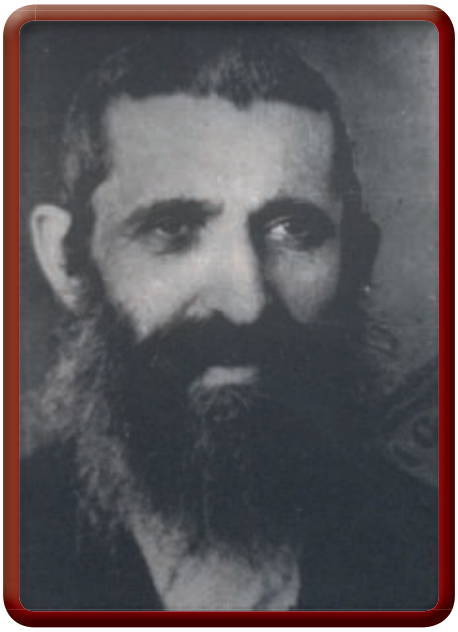
מהעיר נעוול. למד בתומכי־תמימים בליובאוויטש. לאחר עלייתו ארצה הצטרף

למקימי הכפר. התפלל יום־יום ב'עבודה' שעות רבות. שימש שו"ב בכפר־חב"ד.

הרב רפאל־נחמן (פאלע) כהן ע"ה

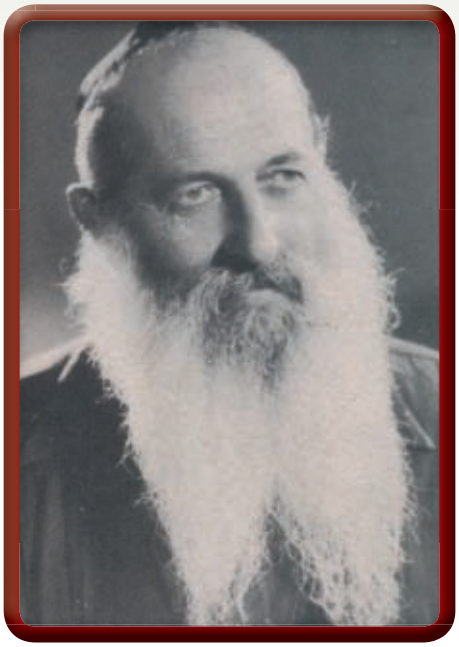
נולד בתרנ"ז ברודניא להוריו הרה"ח ר' ברוך־שלום ואמו מרת סלאווא כהן ז"ל. בהיותו ילד בן שמונה לקחתו אמו לישיבת תומכי־תמימים בליובאוויטש, כדי שיישאר וילמד שם. כשנכנס לחדרו של הרבי הרש"ב, חייך

אליו הרבי, התעניין בלימודיו ואף בחנו. לבסוף המליץ הרבי לאם כי תיקח את בנה הביתה ותחזור עמו כעבור שנתיים. ואכן, מגיל 10 גדל והתחנך בתומכי־תמימים. בשנת תר"צ נחקר על־ידי הנ־ק־וו־ד ונשלח לשלוש שנות גלות בסיביר. לימים יצא מברית־המועצות ועלה ארצה. התגורר בתל־אביב ולאחר מכן בכפר־חב"ד. נחשב 'בעל שמועה' גדול, חיבר את הספרים 'שמועות וסיפורים', 'ליובאוויטש וחייליה' ו'מאחורי מסך הברזל'. נפטר בשיבה טובה, בכפר־חב"ד, בשנת תשמ"ח.

ר' מיכאל־אריה־יהודה־לייב כהן ע"ה

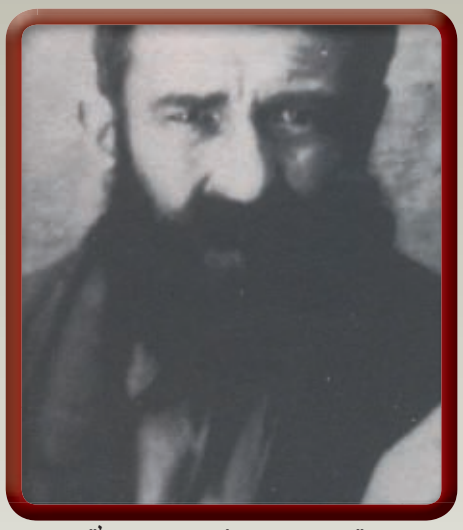
נולד במוסקווה בשנת תרס"ה להוריו הרה"ח ר' ברוך־שלום ואמו מרת סלאווא כהן ז"ל.

למד בתומכי־תמימים בליובאוויטש. זמן מה שימש שו"ב בחרקוב. בשנת תרצ"ו עלה ארצה והתיישב בכפר־חב"ד. עסק בחינוך. נפטר בשנת ה'תשל"א ונטמן בהר־הזיתים.

הרב שניאור־זלמן פלדמן ע"ה

נולד בקלימוביץ'. למד בתומכי־תמימים בליובאוויטש ונודע כלמדן גדול. לאחר עלייתו ארצה (בשנת תש"ח) נמנה עם מקימי כפר־חב"ד והיה מזכירו הראשון. מאוחר יותר שימש מגיד־שיעור בישיבות תומכי־תמימים בלוד

ובכפר־חב"ד. נפטר בט' באדר תשל"ד ונטמן בהר־הזיתים.

ר' אלימלך פרמן ע"ה

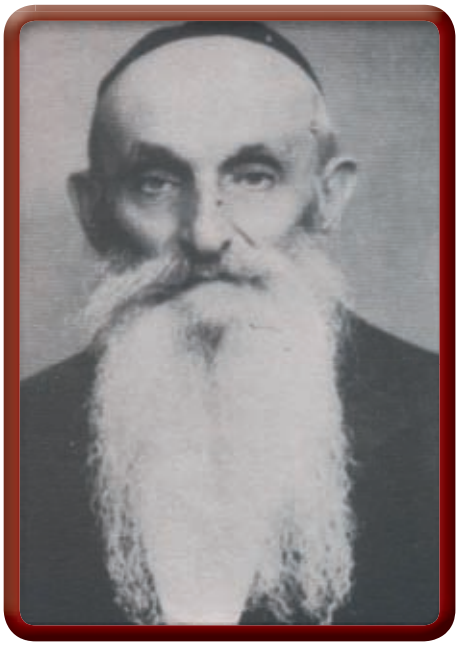
בן לאביו הרה"ח ר' מנשה פרמן ז"ל. בבחרותו למד בישיבת תומכי־תמימים בליובאוויטש.

מאוחר יותר שימש שו"ב בנובופולטבקה באוקראינה. לאחר מכן עלה ארצה, התגורר בכפר־חב"ד ופה לימד ילדים בתלמוד־תורה. נפטר בכ"ד בשבט תשכ"ט ונטמן בהר־הזיתים.

ר' מרדכי־אהרון פרידמן ע"ה

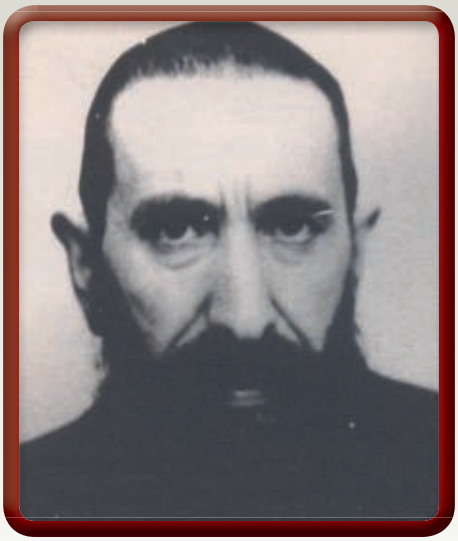
נולד בפטריקוב. למד בישיבת תומכי־

תמימים בליובאוויטש ונחשב שם מ'בעלי הנגלה'. מאוחר יותר נמנה עם מפעילי חברת 'פדיון שבויים' שהופקדה לפעול למען שחרור ה'תמימים' משירות בצבא הצאר הרוסי. הוא גם היה חבר ב'קאפליא' (=המקהלה) של הרבי הרש"ב. עלה לארץ והתיישב בכפר־חב"ד. נפטר בשנת תשל"ח.

הרב משה־זלמן קמינצקי ע"ה

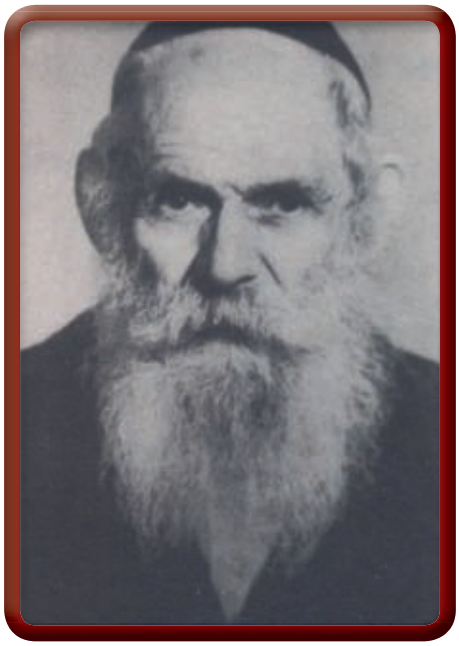
נולד בי"ד באלול תרנ"ט בצ'ירי ברוסיה, לאביו הרה"ח ר' ראובן קמינצקי. למד בישיבת תומכי־תמימים בליובאוויטש משנת תרע"ב עד

תרפ"א והיה ממצוייני תלמידיה. למרות היותו תלמיד־חכם מופלג ובקי בש"ס, נענה לקריאת הרבי הריי"צ להתיישב בכפר־חב"ד ולעסוק בעבודת האדמה. נפטר בט"ו במרחשוון תשל"ה ונטמן בהר־הזיתים.

הרב שלמה־חיים קסלמן ע"ה

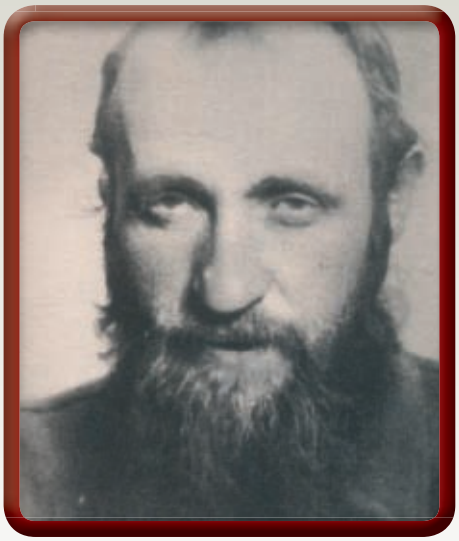
מגדולי ה'משפיעים' בדור הקודם. נולד בכ' באלול תרנ"ד בז'יטומיר ולמד בישיבת תומכי־

תמימים בליובאוויטש. שימש 'משפיע' בישיבות תומכי־תמימים במלחובקה, בפולוצק, בחרקוב, בטשקנט וברוסטוב. בשנת תש"ז היה ממייסדי ישיבות תומכי־תמימים בפריז ובברינואה בצרפת. בשנת תש"ח עלה ארצה, ומשנת תש"ט היה 'משפיע' בישיבות תומכי־תמימים בתל־אביב ולאחר מכן בלוד. בשנת תשכ"ג עבר עם הישיבה־גדולה לכפר־חב"ד. גידל דורות של 'עובדים'. נפטר ביום שישי, ט"ז באייר תשל"א.

ר' ישראל־זוסיא דבורץ ע"ה

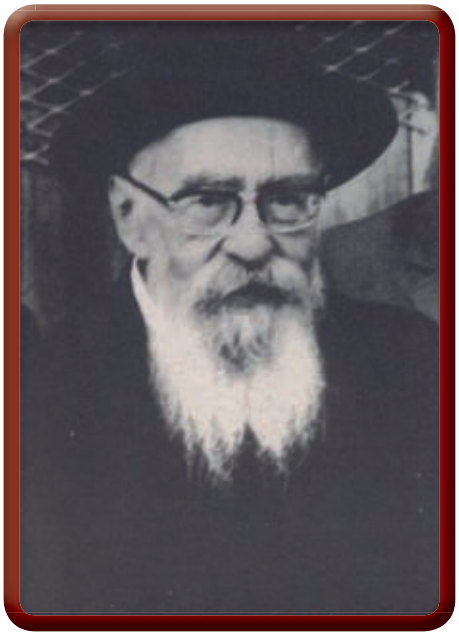
נולד בדווינסק. למד בתומכי־תמימים בליובאוויטש ומאוחר יותר שימש שו"ב

במוסקווה. היה חתנו של הרב יחיאל קאמיסער שהיה ר"מ בישיבה בליובאוויטש. לאחר עלייתו ארצה נמנה עם מקימי ובוני כפר־חב"ד.

הרב יעקב־יוסף רסקין ע"ה

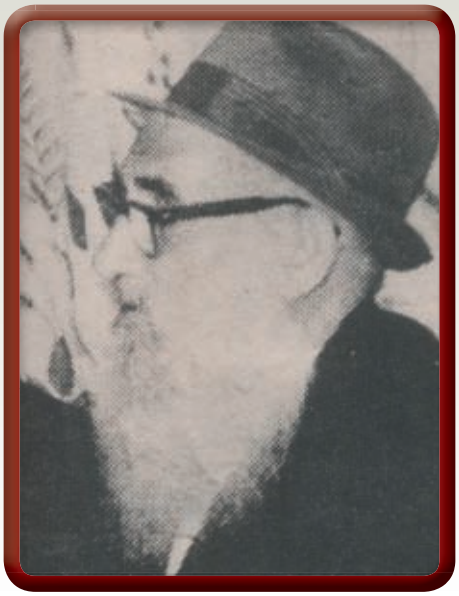
נולד בח"י בניסן תרס"א בעיר גזאטסק פלך סמולנסק לאביו הרה"ח ר' חיים־בנציון רסקין ואמו מרת דבוניה. הוא וכל אחיו למדו בליובאוויטש. פעם אחת, כשהמתין אביו

להיכנס ל'יחידות' אצל הרבי הרש"ב, פנה אליו החסיד ר' יענק'ל זוראוויצער ואמר: "נמצא פה גם החסיד ר' מנחם־מענדל קפלן מבוברויסק שיש לו בת ולך הרי יש בן; כשאתה נכנס לרבי, תשאל כבר בדבר שידוך ביניכם". וכך אמנם היה... בו ביום השתדכו ר' יעקב־יוסף ובתו של ר' מ"מ קפלן. היה מראשוני תושבי כפר־חב"ד, שימש שו"ב ומוהל יותר מיובל שנים – ברוסיה ולאחר מכן בארץ. נפטר בשביעי־של־פסח תשמ"ו ונטמן בהר־הזיתים.

ר' אברהם־שמואל לבנהרץ ע"ה

נולד בשנת תרס"ו בבריסק, לאביו ר' זלמן־יואל, חסיד קוצק. כשגדל בנו הבכור, אברהם־שמואל, חיפש לו אביו ישיבה ומכריו יעצו לו

להכניסו לתומכי־תמימים. ר' זלמן־יואל לא היסס, ובשנת תרע"ג עבר עם משפחתו לעיירה ליובאוויטש, שם נקשרה כל המשפחה לרבי הרש"ב. ר' אברהם־שמואל עצמו נודע כחסיד בעל מסירות־נפש. תקופה מסוימת שכן ביתו מול 'לוביאנקה' – מטה הק־ג־ב במוסקווה – ובכל־זאת אירח בביתו חסידים רבים, בהם כאלו שהשלטונות חיפשו אותם כדי לאוסרם. בשנת תשכ"ו עלה עם משפחתו ארצה והתיישב בכפר־חב"ד. נפטר בי"ט באדר תשל"ה.

ר' צבי ליברמן ע"ה

למד בישיבת תומכי־תמימים בליובאוויטש. היה מראשי המחתרת החסידית ברוסיה הסובייטית. בשנת תש"ט עלה לארץ והתיישב בכפר־חב"ד. בשנת תשי"א נספה (ל"ע) בשריפה שפרצה באמצע הלילה.

ר' חיים־מאיר גרליק ע"ה

נולד בשנת תרנ"ה, למד בתומכי־תמימים בליובאוויטש ונמנה עם שלוחי הרבי הריי"צ לקרים, שם שימש שו"ב לרבבות יהודים. בשנת תש"ח עלה ארצה ונמנה עם ראשוני המתיישבים

בכפר־חב"ד. היה סופר סת"ם ומלמד דרדקי. נפטר בכ"ז בשבט תשל"ו ונטמן בהר־הזיתים.

ר' שמואל־יוסף פינדריק ע"ה

למד בתומכי־תמימים בליובאוויטש. לאחר מכן יצא מברית־המועצות, חי תקופה במחנה המעבר פוקניג ובהמשך עלה ארצה. התגורר בכפר־חב"ד ולאחר מכן עבר לבית־אבות בנתניה. הוא שמר על קשר מכתבים עם הרבי ובסדרת איגרות־קודש מופיעות מספר אגרות של הרבי אליו, חלקן עוסקות בענייני הפצת יהדות בסביבתו הקרובה של פינדריק.

הרב זלמן־משה היצחקי ע"ה

נולד בשנת ה'תרל"ג. שימש 'משפיע' ודמות מרכזית בעיירה נעוול, בגלל אישיותו, התוועדויותיו המפורסמות והשפעתו הכבירה. כמו כן המשיך את דרך אביו (הרב דובער היצחקי) שהיה שו"ב. שגור היה בפיו, כי שוחט שתוי אסור לו לשחוט, אבל אם השוחט אינו אומר 'לחיים' בוודאי שאסור לו לשחוט, כי אינו ירא־שמים... נהג להתוועד בכל ליל־שישי כיוון שלמחרת לא שחט. כשהתוועד, הוא אכן אמר 'לחיים' כהוגן, וכטוב לבו במשקה היה פיו מפיק מרגליות... בשנת תרצ"ה עלה לארץ הקודש

והתיישב בתל־אביב. לאחר מכן התגורר בכפר־חב"ד. נפטר בג' בשבט ה'תשי"ב ונטמן בבית־החיים הישן בצפת.

ר' יונה אייזלקופ ע"ה

נולד בעיר ניקולייב ובצעירותו העתיקה משפחתו את מקום מגוריה לרוסטוב, שם נתוודע והצטרף לעדת חסידי ליובאוויטש. מאוחר יותר השתתף בהעברת ה'ציון' של הרבי הרש"ב ברוסטוב. אחרי המלחמה יצא מברית־המועצות, ולאחר נדודים הגיע לארץ והתיישב בכפר־חב"ד. בארץ מצא כר נרחב לפעילות בהפצת היהדות והמעיינות. "ר' יונה עושה אידישקייט", כינה אותו הרבי. נפטר בתחילת שנת תשכ"ז. בשנה זו החל מבצע תפילין, ותמונתו מניח תפילין עם עוברים ושבים, התנוססה בעלון הראשון של 'מבצע תפילין'.

ר' אלי' פַּאר ע"ה

נולד בערך בשנת תר"מ לאביו הרב משה, שהיה 'מתנגד'. למורת־רוחם של הוריו דבק בדרכה של ליובאוויטש והתקשר בלב ונפש לרבי הרש"ב. לאחר נישואיו התגורר בכפר דוגלוביץ ולאחר מכן העתיק מגוריו לוויטבסק.

פעל במרץ רב לגיוס כספים להחזקת ישיבות תומכי־תמימים המחתרתיות. בחורף תרצ"א עלו עליו השלטונות וכעבור זמן נשלח לסיביר. שנים מספר לאחר תום תקופת הגלייתו (שהתקצרה בגין מחלת דלקת־ריאות קשה) הצליח (בין השאר, בהשתדלות הרבי הריי"צ) לצאת מברית־המועצות ולעלות ארצה. תחילה התגורר בתל־אביב ולאחר מכן בכפר־חב"ד. בטבת תשכ"ג נפטר.

מרת גוטה־ביילה קוראטין ז"ל

בת הרה"ח ר' מנחם־מענדל ואשת החוזר וה'משפיע' האגדי הרה"ח ר' משולם־שילם קוראטין. לאחר עלייתה ארצה התגוררה בכפר־חב"ד. נפטרה בשנת ה'תשל"ג ונטמנה בהר־הזיתים.

חיה דבורץ ז"ל

אשתו של ר' ישראל־זוסיא דבורץ ע"ה (ראה לעיל). נולדה בליובאוויטש.•

הערט א מעשה

יוסף יצחק קמינצקי

ה'שטורעם' העולמי שעושים בני כפר־חב"ד

(כתבה לא אובייקטיבית)

א־על־פי שט"ו בשבט חלף ועבר לפני חודשיים, וחג־הפסח עומד בפתח, ברצוני להעלות את האילן ופירותיו "על ראש שמחתנו", וזאת לכבוד י"א בניסן שחל השנה ערב שבת־הגדול.

כיצד אנו יודעים אם עץ פרי כלשהו הינו עץ משובח, המביא תועלת לאדם, או שזהו אילן סרק, חסר כל תועלת? אבן־הבוחן היא – בפירות. אם העץ מצמיח פירות טעימים ועסיסיים, הרי הוא ממלא את תפקידו עלי אדמות. לעומת זאת אם פירותיו אינם טעימים ולא ניתן לאכלם, אזי גם אם העץ עצמו מפואר ויפה, אין הוא "ממלא את תפקידו". עץ פרי אינו לשם נוי. תפקידו לספק לאדם את מזון – "אילן עושה פירות".

כך עלינו למדוד את ההצלחה של כפר־חב"ד. כאשר "פירותיו" של הכפר הם משובחים ביותר, הרי הכפר ממלא את ייעודו. בעיקר הדבר מתבטא בתפקיד החשוב ביותר שהוטל על חסידי חב"ד בדורנו זה, והוא תפקיד השליחות. כאשר אנו רואים שמכפר־חב"ד יצאו מאות שלוחים ושליחות לכל פינה בארצנו הקדושה וברחבי תבל, הרי שזה מעיד כאלף עדים, כי שכפר־חב"ד הינו "אילן עושה פירות".

בחודשים האחרונים יצא לי להביט מקרוב בפעילותם של ששה שלוחים, הפזורים במקומות קשים במזרח אירופה. הצד השווה של כל אותם שלוחים הוא, שעבודתם נעשית במסירות עילאית מתוך הקרבה אישית. היקף וסגנון הפעילות שונה ממקום למקום, אבל ההקרבה היא אותה הקרבה. לגמרי 'במקרה' כולם בני ובנות כפר־חב"ד!

עמדתי ותהיתי ביני לבין עצמי, מהיכן באה להם אותה מסירות והקרבה; הם הלוא גדלו ב'חממת' כפר־חב"ד, שכבר מקדמת דנא ישנם המוזלים באיכות הדור הצעיר הגדל בו. לא פעם אנחנו, תושבי כפר־חב"ד, שומעים מ"חכמים" בעיני עצמם את הכינוי "כפרחבדים", או כפי שהצעירים יותר נוהגים לומר, "כַּפַּחִים", כינויים הנאמרים בנימה לא־מכבדת, בלשון המעטה. איך זה אם־כן שדווקא מכפר־חב"ד צמחו כל־כך הרבה שלוחים, שרבים מהם בחרו לצאת למקומות הנדחים והקשים ביותר?!

המחשבה הזאת על הקשר בין עבודת השליחות לכפר־חב"ד החלה לנקר במוחי בעת שחוויתי חוויה מרגשת, בחודש שעבר. היה זה בעת שהשתתפתי בחגיגת יום־הולדת שחגגה אחת הקהילות החשובות באירופה לשליח הראשי, רב קהילתם. בעת החגיגה ניתן היה לחוש בעוצמה האדירה של השליח, ובאהבה הרבה שהרעיפו עליו כל בני הקהילה. כאשר ראשי השלטון המקומי החליטו להעניק את אות־הכבוד של העיר לשליח, הם לא ביקשו מהשליח שיבוא ללשכת ראש העיר, כמקובל, אלא ראש העיר וכל חברי מועצת העיר הטריחו עצמם ובאו למשרדו של הרב ושם הם העניקו לו את אות־הכבוד. הצלחתו של השליח באותה עיר היא בעלת ממדים אדירים, וקצרה היריעה מלתארה. השפעתו של השליח איננה אך ורק בגבולות עירו, אלא היא משתרעת על כל אותה מדינה ואף על המדינות הסמוכות לה. וזאת בנוסף לעזרה שמעניק שליח זה לכל חבריו השלוחים ברחבי תבל. לדעתי, הבלתי אובייקטיבית במקרה זה, להצלחתו של שליח זה כמעט אין אח ורֵע בכל העולם כולו. די אם אזכיר ששליח זה בונה בימים אלו את המרכז היהודי הגדול בעולם – כן, פשוטו כמשמעו! רובו של הבניין כבר עומד על תילו.

וכאמור, תוך כדי אותה חגיגה גדולה עלתה במוחי אותה מחשבה מוזרה וקטנונית: הרי שליח זה נולד, גדל, והתחנך בכפר־חב"ד! האם יש קשר בין הדברים, או שזה 'מקרה נקרה' בעלמא...

לא התאפקתי ושיתפתי בהגיגי לבי את אחד העסקנים החשובים שישב לידי בעת אותה חגיגה. "אתה כפרחברי, ועולמך צר כעולמה של נמלה"! אמר לי העסקן בתגובה. "אתה מביט על כל דבר בעולם במשקפיים כפרחבריות, שהם משקפיים מצומצמות. תסיר את הכפרחבדיות מעיניך ותראה שיש עולם גדול ורחב גם מחוץ לכפר־חב"ד!", כך כהאי לישנא.

לומר את האמת? נבוכותי. אולי באמת אין שום קשר בין כפר־חב"ד להצלחתו של אותו שליח ושל יתר מאות בני ובנות כפר־חב"ד הפזורים בכל רחבי העולם, וכל הקשר לכפר־חב"ד נולד במוחי הצר והמצומצם, כי הרי בכפר־חב"ד נולדתי.

ביום שישי לפני שבוע, קרוב לכניסת השבת, התקשרו אליי ממערכת 'הכפר של הרבי' ובקשו ממני להכין כתבה לעיתון. התלבטתי האם להעלות על הכתב את ההגיגים הללו, על השלוחים בני כפר־חב"ד. חששתי שמא אהיה ללעג וקלס בעיניי הקוראים ויתגלה קלוני ברבים "הנה עוד מצומצם כפרחברי, אקליין קעפלדיקער". הבטחתי לנודניקים מהמערכת שאחרי שבת אנסה לכתוב משהו.

אבל הקב"ה עשה חסד עמדי ורחם עליי. בבואי בליל שבת לבית־הכנסת מצאתי על השולחן שיחה של הרבי שיצאה־לאור לקראת שבת־קודש פרשת ויקרא. השיחה היא מפורים שנת תשכ"ו. כשקראתי את השיחה, אורו עיניי, וגופי נעשה חידודין־חידודין מרוב התרגשות.

וכך אמר הרבי באותה שיחה:

...ענין זה נוגע ושייך להמוזכר במ"פ אודות כפר־חב"ד. לכאורה אינו מובן מדוע נקרא שמו "כפר" – הרי התפקיד של מקום זה, הוא שממנו יתפשטו המעיינות בכל הארץ אשר "ארץ הקודש" יקרא לה... ובהתאם לכך היה צריך לקרוא מקום הזה בשם הבי נעלה. הן אמת שה"מרכז" שממנו התפשטו מעיינות החסידות של הבעש"ט

ורבינו הזקן לא היו "בעיירות מוקפות חומה", ואפילו לא "בעיירות גדולות", אבל כל זה היה בחוץ־לארץ, במדינות שבהן לא נוגע החילוק של כפר ועיר, מה־שאין־כן בשמדובר בארה"ק, ובקביעת שמות בלשון הקודש – הנה מלכתחילה היה פלא גדול: מדוע נקרא כפר חב"ד ולא עיר חב"ד?!

ולאמיתו של דבר, הא גופא שהתיישבו במקום הזה, הוא בוודאי בהשגחה פרטית. ויש לומר בדרך אפשר שזהו מצד המעלה שיש ב"כפר" לגבי "עיר". איתא בגמרא: "כל מה שראה יחזקאל ראה ישעי', למה יחזקאל דומה, לבן כפר שראה את המלך, ולמה ישעי' דומה, לבן כרך שראה את המלך". ולכן ישעי' לא התפעל כשראה את המלך, ביוון שהיה אצלו דבר רגיל, מה־שאין־כן יחזקאל הנה "בראותו מראות אלקים", היה זה בקול רעש גדול (מיט אשטורעם).

והנה אף שלכאורה מודגשת כאן המעלה של "בן כרך" לגבי "בן כפר", הרי, על־פי המבואר בחסידות, יש מעלה באופנים לגבי השרפים. שמזכירים את השם "ברעש גדול" דווקא. מה־שאין־כן השרפים שכיוון שאצלם אין זה דבר חידוש, חסר אצלם ה"שטורעם", ובמילא אין אצלם "רעש גדול" – מובן מזה שיש מעלה ב"בן כפר" לגבי "בן עיר".

והרבי ממשיך:

ובנוגע לענייננו: כאשר צריך לפעול שיפוצו המעיינות ויציפו אפילו את החוצה ולהלהיב ולשלהב את כל הסביבה ב"לבת אש", יש צורך במעלה של "בן כפר שראה את המלך", שמגלה ומפרסם את הדברים מתוך רעש ו"שטורעם"...

ובכל אופן, בנוגע לפעולה על הזולת, רואים בפועל, שכאשר נגשים אליו מתוך "שטורעם", הרי זה פועל וחודר במהירות ובמידה גדולה יותר מאשר הגישה שעל־ידי הסברה, הבנה והשגה.

והרבי סיים את השיחה באמרו:

ויש לומר, שזהו הטעם שעל־פי השגחה נקבע השם "כפר" דווקא, כדי להדגיש את ההתפעלות מהעובדה שהגדיל והפליא הוי' לעשות בארץ להוציא אותם מתוך ניסים גלויים מן המיצר אל המרחב והתפעלות זו ימשיכו ויביאו לידי "בכן" בנוגע להפצת לימוד התורה, נגלה וחסידות וקיום מצוותיה בהידור, באופן דהולך ומוסיף הולך ואור ועד שיאירו את חושך הגלות ו"לילה כיום יאיר", "כימי צאתך מארץ מצרים" – כן יהיה לנו בקרוב ממש בביאת משיח צדקנו.

עד כאן דבריו הק' של הרבי, ונדמה לי שכל מילה נוספת – מיותרת.

לנו תושבי כפר־חב"ד, מותר בהחלט להיות גאים על שזכינו לגור ב"כפר של הרבי". והכי חשוב: "העץ המפואר" – כפר־חב"ד, יכול להתגאות במאות ה"גידולים שגידל", בני ובנות הכפר, שיצאו מהכפר עם מטען עצום, לכבוש את העולם בשליחותו של הרבי.

שיהיה לכולנו חג פסח כשר ושמח.•

ענינו

מאת הרב מנחם ברוד

הדרת הטבע

תנו לילדיכם לראות חיטה בטבע, ואז יבינו את החידוש של ימות המשיח כאשר "עתידה חיטה שתיתמר כדקל ועולה בראש ההרים"

אני סומך על העורך שידאג למלא את דפי העיתון בחומרים עשירים על י"א ניסן וחג־הפסח, וכל שאר הדברים שברומו של עולם. ארשה אפוא לעצמי לעסוק בעניין שלכאורה הוא ארצי יותר, אם כי יש לו בהחלט קשר גם לעבודת ה' ולפיתוח חושים רוחניים.

אנחנו גרים בכפר, שמעצם הגדרתו אמור לקרב אותנו יותר אל הטבע. לפני שנים, כשהיינו ילדים, היו החי והצומח חלק מהווי חיינו. הכפר היה משופע במשקים שגידלו בקר וצאן, אווזים ותרנגולים. שדות הכפר הצמיחו יבולים מגוונים. כל ילד ראה איך צומחות החיטה והאספסת. בעונת הקטיף של הבוטנים היינו עוברים בשדה, מלקטים את השאריות שהותירו הקוטפים, ומביאים הביתה שקיות עמוסות בוטנים טריים.

חצרות הכפר וגם שטחי ההפקר היו מלאים עצי פרי, שמהם היינו קוטפים (ברשות, כמובן) פירות עסיסיים: תותים נוטפי מיץ, תאנים המתפקעות מרוב דבש, גויאבות ריחניות, שזיפים, משמשים, אפרסקים, קלמנטינות, תפוזים.

השנים חלפו, המשקים נסגרו זה אחר זה, השדות ננטשו וגם בחצרות הבתים הידלדלו עצי הפרי. הכפר הופך יותר ויותר להיות עיר, עם הרבה שטחי אספלט ומלט, ועם הרבה פחות חיבור אל הטבע. השיכונים סובלים מהזנחה כמעט מוחלטת בתחום הזה, וגם בעלי הבתים הפרטיים לא רבים מהם משקיעים בטיפוח גינותיהם.

אז קודם־כול, ההזנחה הזאת פוגעת ביופיו של הכפר. זה לא נעים לראות חצרות המגדלות קוצים ודרדרים, ובוודאי הדבר אינו מותיר רושם טוב על אורחים המבקרים בכפר. הלוא הרבי הרגיש פעמים רבות את הצורך שהכפר יהיה נקי ומטופח, דבר שיוסיף גם כבוד שמים.

אך נוסף על ההשפעות שיש לכך על הזולת, אנחנו עצמנו, ובעיקר ילדינו, מפסידים דבר גדול וחשוב. ברשימותיו של כ"ק אדמו"ר הריי"צ אפשר למצוא אזכורים רבים לערך המיוחד של החיבור אל הטבע. אנחנו קוראים שם על ר' ברוך, אביו של אדמו"ר הזקן, שהיה אוהב לצאת אל השדות ולהתפעל מיפי הבריאה. אנחנו מתרשמים מתיאור הטיולים שהרבי הריי"צ היה עושה עם אביו בתוך "הדרת הטבע". החיבור אל הטבע יש בו להעשיר את הנפש ולפתוח ערוצים לעניינים רוחניים.

בחול־המועד רבים מאיתנו נוהגים לצאת עם הילדים. הזאטוטים, מצידם, ינסו תמיד למשוך אותנו לאתרי אטרקציות למיניהן. שם ניפרד ממזומנים רבים, נזיע בתוך אלפי בני־אדם, נעמוד שעות בתורים ארוכים, ובסוף יזכו הילדים למעט הנאה במתקן כלשהו. הילדים אכן אוהבים את מתקני השעשועים האלה, ואולי מגיע להם ליהנות מהם, אבל ככלות הכול, זו הנאת־רגע שאין בה שום תוכן וערך.

לעניות דעתי, חשוב שההורים ינסו להנחיל לילדים את אהבת הטבע והבריאה. קחו אותם לטיולים בחיק הטבע, בתוך הנוף הנהדר של הפריחה האביבית. בלי אטרקציות ובלי מתקנים, פשוט ללכת בתוך נופי ארצנו הקדושה, לנשום את האוויר, להקשיב לציוץ הציפורים, לראות מעיין ונחל, זית פורח ועץ שקד שפירותיו מתחילים לבצבץ.

היציאה אל הטבע גם משרה איזשהו סוג של רוגע ושלווה שבחיי היום־יום אבד לנו. לא רק המבוגרים נמצאים במירוץ מתמיד. גם ילדינו חיים בתוך אווירה תזזיתית, שמחייבת גירויים מתמידים. כמה טוב לצאת לכמה שעות אל הטבע הפראי, בלי שום מחוייבות להספיק משהו. פשוט לטייל בנחת, לדבר, לשוחח, לספר.

מניסיון, הילדים לא תמיד יאהבו את הרעיון (הם תמיד יעדיפו אטרקציות). לפעמים ירטנו ש'משעמם לנו' ו'לא מעניין'. כאן צריך להיות יצירתיים ולגרום להם בכל זאת להתעניין וליהנות. אבל בסופו של דבר הילדים יספגו דבר־מה בעל ערך אמיתי, וכעבור שנים יֵדעו להעריך זאת.

תנו להם לראות חיטה בטבע ואז יבינו את החידוש של ימות המשיח כאשר "עתידה חיטה שתיתמר כדקל ועולה בראש ההרים". אם כי, כדי להבין את משמעות המאמר "עתידה חיטה שתהיה כשתי כליות של שור הגדול" תצטרכו גם להראות לילדים מהו 'שור גדול'...

ובכל מקרה, פסח כשר ושמח.•

קרטושקעס כמשל

מאת שלמה הרשקופ

אל כל השינויים ושבירת־ההרגלים המאפיינים את החג הזה – ומסייעים להשאיר את הקטנטנים ערניים ודרוכים במהלך ה'סדר' – מצטרפת, אחרונה ברשימה אולם ראשונה במורכבותה – בעיית ארוחות החג המשפחתיות...

שיירי החמץ האחרונים התאיידו זה מכבר בעננת־עשן אל עבר שמי הכפר התכולים והחגיגיים – מסכמים חודשיים עמוסי עבודות ניקיון קדחתניות. התור לד"ר לוי, אורטופד ומומחה לבעיות גב, כבר שוריין בעבור עקרת־הבית מיד בתום ימי החג. ובשעה זו עולה מן תחושת רעב ממעמקי הבטן – מלווה בתחושת חרדה – "מה אנחנו הולכים לאכול עכשיו במשך שבעה ימים?"...

כאן מקבל תפקידה של עקרת־הבית, תפנית פעילה. למעשה, רק הפעלים לבדם משתנים, ובמקום 'שפשוף', 'סיבון', 'גירוד', 'מירוק', 'קרצוף' ו'מיון', נכנסים למתכונת של 'קילוף', 'דיסוק', 'טיגון' ו'בישול'.

אך אין די בפעילות טכנית בלבד. במבט שטחי, החג המאתגר הזה יכול להפוך לאויבו הגדול של הבשלן המיומן, ואולי בצדק. אך מעט חשיבה יצירתית, אולי 'מחוץ לקופסה', תהפוך – כפי שהניסיון מלמד – את החג לשבעה ימים של יצירתיות מבעבעת, ולחגיגה קולינרית של מתכוני פסח עשירים וטעימים להפליא – מבלי לוותר על קוצו של הידור.

העובדה הזאת מעוררת אולי 'נקודה למחשבה' באפיקים אחרים לגמרי. אין כמעט אדם נורמלי שאינו נושא בליבו חלום כלשהו לעתיד, רצון להתקדם ולהגיע ביום מהימים להגשמה עצמית. אולם במרבית המקרים הוא נאלץ לגנוז את חלומותיו בשל העדר משאבים וכלים מעשיים להגשמתו.

"יש פוטנציאל אדיר בעסק הזה", טוען בפאתוס בעל החנות. "אילו רק היה ברשותי הסכום הדרוש לשיפוץ המקום ולהגדלת מלאי הסחורות – הייתי כבר הופך את העסק למכרה־זהב!...".

"בישיבה דווקא למדתי טוב וגם אהבתי את הלימוד", אומר האברך הצעיר. "מבוקר עד ערב עסקתי בחדווה בהוויות אביי ורבא וב'נשמתא דאורייתא'. היום מקשטים את ארון־הספרים בביתי עשרים כרכי ש"ס וילנא, מתנה מהחותן, והם נפתחים כמעט רק לקראת חג־הפסח, לניעור האבק. אילו רק היה לי פנאי הרי שהייתי ממשיך לצלול בים התלמוד, ואולי אפילו משתלב בתחום ההוראה...".

"יש עוד כל־כך הרבה אפשרויות בלתי מנוצלות לפעול בעיר הזאת", שח השליח בכאב. "אילו רק היה עומד לרשותי עוד כוח־אדם, וכמובן לא היה מזיק כלל תקציב מכובד – הרי שהמקום היה נהפך למעצמה של יידישקייט ומזרז את הגאולה!...".

בקיצור, החלומות הגדולים שלנו לא־תמיד צועדים יד ביד עם המשאבים האנושיים, הכספיים וכו' העומדים לרשותנו. ותמיד נדמה לנו, כי "אילו רק היה לנו כך וכך וכך" – חיינו היו משתנים מהקצה אל הקצה...

ובכן, בא חג־הפסח ומנפץ לנו כמה מיתוסים: שק קרטושקעס, חמשה ק"ג עגבניות מקולפות, ערמת מלפפונים, קצת סלק וגזר, זוג יריים חרוצות, אמונה, כמה תפילות, בחישה מתמשכת בקדרה – וההצלחה מובטחת.

החידה החסידית

מאת הרב שלמה-מאיר מארק

ניסי ניסים בצאתי ממצרים.
פלאי פלאות בגאולתי לירושלים.
לפנות התפוח ולא להיות רדוד.
אכן צנוע הוא סוד החידוד.
ואחד־עשר הוא זריחת בירור החלבנה.
תודה ה' על הכל – והלאה, הושיעה נא(ו).

פתרון החידה בעמ' 23

טור אישי
זלמן רודרמן

"מצה זו שאנו אוכלים"

שלושה פסחים זכיתי לעשות בצילא דמהימנותא, ומשלושתם נצורים בליבי זיכרונות מרגשים ובלתי נשכחים.

הראשון היה בשנת ה'קבוצה' שלי, תשמ"ח. זה היה פחות מחודשיים לאחר הסתלקות הרבנית הצדקנית ע"ה – 'סדר' ראשון שהרבי עושה לגמרי לבד, בחדרו הק'. ובכל זאת, לאורך כל ימי החג היה הרבי בתנועה חזקה של שמחה ושל מאור־פנים.

אבל ההפתעה האמיתית באותו פסח הייתה כאשר כבר בלילו הראשון של החג פתח הרבי בשיחת־קודש מפתיעה, שהתבררה לאחר מכן כראשונה בסדרת שיחות שנאמרו בכל לילה מלילות חג־הפסח (על־דרך מה שהיה נהוג כל השנים בלילות חג־הסוכות).

אמירת השיחות, היא עצמה די היה בה כדי לעורר התרגשות עצומה בציבור. הידיעה על כך, אגב, עשתה לה כנפיים ומשכה ל־770 קהל רב ומגוון מהשכונות החרדיות בניו־יורק, שהגיע מדי ערב כדי לחזות בפני הקודש ולהאזין לשיחות הקדושות.

ואולם גם תוכנן של השיחות היה מיוחד ולא־שגרתי. בעיקר זכורים לי מהן שלושה דברים:

א) הרבי העביר כעין חוט־שני בין כל שיחות החג, כאשר בכל אחת ואחת מהן הוא מבאר את ה"מה נשתנה" של אותו יום. לדוגמה, בלילה הראשון ביאר הרבי את השאלה הראשונה מתוך ה"מה נשתנה". בלילה השני התמקד הרבי ב"מה נשתנה" של אותו לילה – התחלת ספירת־העומר. וכן הלאה והלאה.

ב) בלילו השני של החג היה ביאור מיוחד במינו (שאף כי עיקרו מופיע כבר במאמרי חסידות קדומים יותר, אבל סגנון אמירת הדברים היה מרומם ומרגש) על המילים הקטנות שכותב אדמו"ר הזקן לפני קושיות ה"מה נשתנה" – "וכאן **הבן** שואל **מה** (נשתנה)". הרבי הסביר שזה נאמר על דרגת 'ב"ן' השואלת ומבקשת להגיע לביטול של 'מ"ה' (וביאר את הדברים באריכות).

ג) באותו ערב (לילו השני של החג) הביא הרבי מהמסופר בגמרא על השמחה הגדולה ששרתה בליל־הסדר בירושלים בזמן המקדש, עד שהיו מי שקראו את ה'הלל' בקול רם כל־כך וכתוצאה מזה "פָּקַע איגרא" – התקרה שמעל ראשם נסדקה. הרבי דייק בדברים וביאר אותם ואז הוסיף ואמר שכך צריך להיות גם בלילה זה, דהיינו שכאשר יכריזו "לשנה הבאה בירושלים" יהיה "פקע איגרא!".

בטרם אתאר מה אירע בעקבות הדברים הנ"ל, אקדים ואומר: לכל מי שחווה לילות־סדר באולם־האוכל של הישיבה (1414), בשנים ההן, מיותר להסביר איזו אווירה מיוחדת שררה שם (תחת ניצוחה של הטבחית הצדקת הבלתי נשכחת, גב' מוסיא). חבורות־חבורות הסבנו סביב השולחנות החגיגיים, וההרגשה הייתה הכי קרובה לתיאור העולה בדמיון כשחושבים על עולי־הרגל המסבים בירושלים משפחות־משפחות...

והנה אל האווירה המיוחדת הזאת נוספה באותה שנה גם האפיזודה הבאה: כל חבורה וחבורה – כל אחת בהתאם לקצב האמירה שלה – בהגיעה לסוף ההגדה, קראה בהתרגשות רבה ובקול גדול ורם "לשנה הבאה בירושלים!"; מתוך תקווה – ספק תמימה ספק מחויכת – שאולי משהו בתקרת הקלקר של האולם (אם לא ייסדק ממש, אזי לפחות) ינוע ויזוע...

•

הפסח השני שלי ליד הרבי היה בשנה שלאחר מכן (תשמ"ט). למעשה, זה היה רק חלק מפסח, שכן לקראת שני לילות־הסדר עמדנו אני ועוד מספר בחורים לנסוע למונטריאול כדי לסייע שם לשליח הרב מענדל רסקין שיחי' בעריכת סדרים ציבוריים רבי־משתתפים (הדבר נעשה, כמובן, בהסכמת ובברכת הנהלת הישיבה).

ובכן, בליל בדיקת חמץ העמסנו את תיקינו על אוטובוס מאורגן שעמד לצאת לקנדה. בעודנו ממתינים לנהג שיתניע את האוטובוס וייצא לדרך, הגיע זמן תפילת ערבית ב־770. אני וחבר (הת' שלום גוטליב, היום הרב והשליח הראשי בניקולייב) מצאנו את עצמנו מתחבטים קשות: מצד אחד, האוטובוס יכול לצאת לדרכו בכל רגע. מצד שני, האם נשב ונמתין באפס־מעשה ונחמיץ תפילת ערבית עם הרבי?!

לבסוף החלטנו ליטול סיכון. רצנו ל־770. התפללנו ערבית ובסיומה עמדנו 'לתפוס את הרגליים' ולרוץ בחזרה לאוטובוס (בתקווה שהוא אכן ממתין לנו...). אלא שאז סימן הרבי למזכיר וזה מיהר להציב את הסטנדר (של השיחות) בקרמת הבמה. כעבור שנייה פסע הרבי אל הסטנדר ופתח ב...אמירת מאמר ד"ה "מצה זו שאנו אוכלים על שום מה".

זה היה הלם מוחלט לכולם. כידוע, באותן שנים כמעט לא נאמרו מאמרים. בטח לא במנגינה של מאמר. והעובדה שהמאמר נאמר בעמידה, העצימה עוד יותר את ההפתעה.

עד עכשיו התרגשות אוחזת בי כשאני נזכר בתחושת האושר שאפפה אותי באותם רגעים נהדרים, על כי זכיתי להיות נוכח במעמד. לא הייתי סולח לעצמי אילו נודע לי בדיעבד, כי בעוד אני יושב וממתין באוטובוס, החמצתי רגעים נשגבים כאלה. אני זוכר מצויין את הצורה שבה נשען הרבי על הסטנדר, זוכר היכן בדיוק עמדתי, צלילי הפסוק הפותח את המאמר עדיין מתנגנים במוחי (כולל האתנחתא המודגשת של הרבי בין המ"ם הסופית של המילה "שום" למ"ם הפותחת את המילה "מה"...).

ואז נסענו למונטריאול (לא, האוטובוס לא ברח לנו...) וחזרנו ל־770 באמצע חול־המועד.

והיה (כאמור) גם פסח שלישי, אבל קצרה היריעה מלהעלות זיכרונות גם ממנו.

•

"ואפילו כולנו חכמים, כולנו נבונים, כולנו יודעים את התורה – מצווה עלינו לספר"...

פסח באוויר

יין כשר לפסח. ר' יענקל שפירנגר ביקב הביתי

צלמנו י' בליניצקי יצא לרחובות ולבתי העסק בכפר וקלט בעדשת מצלמתו את אווירת ההכנות לחג הממשמש ובא

ניקיון זה עניין רציני. ר' משה אדרעי בפתח 'חוני המעגל לבית'

העזרה הכי טובה... שיטיילו עם הקטנים בחוץ

פסח באוויר במבולת של שאליק בייטש

מתכוננים לחג גם 'במקום הנכון'

כדורי־שוקולד וג'ימבורי חסידי

במהלך החודש האחרון התקיימו מספר מפגשי 'אבות ובנים' לילדי הגיל הרך, במשרדי 'ועדת החינוך' שעל־ידי ועד כפר־חב"ד.

במפגשים תרגלו ההורים עם הילדים קריאה וכתיבה ועבדו על דפי־עבודה מיוחדים שהוכנו במיוחד לשם כך. בהמשך המפגש, התנסו הילדים והאבות ב'ג'ימבורי חסידי' והכינו יחדיו כדורי־שוקולד. ההורים, נרגשים עוד יותר מבניהם, ביקשו לקבל הודעה אישית לקראת כל מפגש נוסף בעתיד.

מיד לאחר חג־הפסח תתחדש בע"ה הפעילות, ותחל פעילות 'אבות ובנים' גם לילדים בגילאים בוגרים יותר.

מוכשרים לאתר מצוקות ולעזור

בימים אלו הסתיימה הכשרה של פעילים בנושא ילדים ונוער מטעם 'ועדת החינוך' שעל־ידי ועד כפר־חב"ד. האירוע צויין בסעודה חגיגית במכללת בית־רבקה.

בהכשרה נטלו חלק כ־20 אברכים, הפועלים בתחומי החינוך השונים בכפר. במסגרת ההכשרה למדו המשתתפים לאתר מצוקות אישיות ורגישויות מיוחדות אצל ילדים וכיצד להושיט עזרה מקצועית לילדים הזקוקים לכך. ההכשרה התקיימה בהשתתפות מיטב המרצים העומדים לרשות מכללת בית־רבקה.

'ועדת החינוך' מבקשת, בהזדמנות זו, להודות מקרב לב להנהלת מכללת בית־רבקה ובראשה הרב משה חפר וכן לרב דוד פינסקי, על פריסת חסותם על הכשרה זו.

חוגים והעשרה בשעות הפנאי

כחלק מפעילות 'ועדת החינוך' שע"י ועד כפר־חב"ד, מופעלים מזה תקופה מספר חוגים אשר נועדו לספק לילדים תעסוקה חיובית בשעות הפנאי.

בין השאר מדובר בחוג שחמט המתקיים מדי יום שני, בלימודי מקהלה הנערכים בימי שלישי בשבוע ובחוג לטניס־שולחן המתקיים כל יום חמישי.

המעוניינים להצטרף מוזמנים לפנות לטל' 9600014.

ראשי ה'חוג' סיירו במאפייה

הגאון הרב דב לנדאו, חבר בד"צ 'חוג חתם סופר – בני־ברק' וצוות משגיחיו, המעניקים הכשר למאפיית המצות בכפר־חב"ד (בנוסף להכשרו המהודר של המרא־דאתרא, הגאון הרב מרדכי־שמואל

אשכנזי שליט"א), סיירו במאפיית המצות והביעו שביעות רצון רבה מאופן התנהלות המאפייה. נלווה אליהם הרב יוסי מינסקי, מנהל מחלקת הכשרות של OU בישראל.

הילדים עזרו לקשישים

ערב חג־הפסח יצאו תלמידי פנימיית 'אור שמחה' בכפר־חב"ד למבצע מיוחד של גמילות־חסד בבתיהם ובחצרותיהם של תושבי הכפר הקשישים. התלמידים הצטיידו בכלי־עבודה מתאימים וביחד עם מדריכיהם ביצעו בהתנדבות עבודות גינון, צביעה וניקיון בבתים

ובחצרות. הילדים שמחו לעזור והקשישים לא ידעו כיצד להודות ל'מלאכים' הקטנים.

'כפר הילדים' בחול־המועד

ועד כפר־חב"ד יפעיל בחול־המועד פסח את 'כפר הילדים' – משחקייה שתוקם בלב הכפר ושתפעל על־פי כל גדרי הצניעות. המתחם יהיה פתוח לציבור בימים רביעי וחמישי (א' ו־ב' של חול־המועד) בין 10 בבוקר ל־7 בערב. הכניסה להורים, חינם. הפעילות במקום כוללת: באנג'י טרמפולינה, ג'ימבורי לפעוטות, אומגה, קירות טיפוס, מגלשות ענק, עיר שעשועים.

יו"ר 'קדימה' בכפר־חב"ד

יו"ר האופוזיציה ויו"ר 'קדימה' הגב' ציפי לבני ומספר חברי כנסת ממפלגתה ביקרו בכפר־חב"ד. יו"ר הוועד, הרב בנימין ליפשיץ ומנהל בית '770', הרב מנחם לאטר, קיבלו את פני הבאים בפתח הבניין וסיפרו להם על ההיסטוריה המיוחדת של המקום. המרא־דאתרא, הגאון הרב אשכנזי שליט"א ניצל את הביקור כדי להשמיע באוזני

האורחים דברים בנושא שלמות ארץ־ישראל. המשך הסיור כלל קריאת מזמורי תהילים ב'חדר הרבי', סיור במאפיית המצות וביקור בפנימיית 'אור שמחה'. לבני ומלוויה התרגשו מאוד מהמפגש עם ילדי הפנימייה שמאחורי כל אחד ואחד מהם סיפור אישי לא־קל.

ארבע הקושיות ביידיש

חדר 'אהלי תורה' בכפר־חב"ד הפיק לקראת חג־הפסח תקליטור ייחודי – 'סימני סדר פסח וארבע הקושיות – ביידיש', בניגון חסידי מסורתי. ילדי ה'חדר' קיבלו את הדיסק החדש בהתלהבות מיוחדת וה'פיר קאשעס' מתנגנות בפיותיהם בשפתו של הרבי, בחיות וללא הרף. המנגן הוא המלמד הרב פישל העניג. ההקלטות בוצעו באולפן של הגב' י' ברכהן.

רבבות ביריד החוויות

כ־20 אלף ילדים, הורים ומורים ביקרו בשבועות האחרונים ב'יריד חוויות הפסח' של צעירי־אגודת־חב"ד. הילדים ומלוויהם צפו בהצגה שהמחישה להם בחן ובהומור את סיפור החג, ביקרו במאפיית המצות ועקבו אחרי כל שלב באפיית המצה. לאחר מכן הם התנסו בעצמם ברידוד ובאפיית 'מצות' אישיות.

מעמד היסטורי במצרים

משלחת רבני חב"ד השתתפה במעמד חנוכת בית־כנסת 'הרמב"ם' בקהיר, שהתקיים ברוב פאר והדר ובנוכחות שגרירים ונציגי ממשלת ישראל. בית־הכנסת שנהרס לפני שנים רבות, נבנה מחדש בסיוע ממשלת מצרים ובנדבת תורמים יהודים מחו"ל. עם חברי משלחת הרבנים נמנה המרא־דאתרא, הגאון הרב מרדכי־שמואל אשכנזי שליט"א.

ילדי הכפר ב'ראלי' פורים

כשעה לאחר סיום צום תענית־אסתר, התקיים באולם ישיבת תומכי־תמימים המרכזית 'ראלי' פורים שנערך על־ידי ארגון 'צבאות ה'. מאות המשתתפים הצעירים ב'ראלי' קראו את י"ב הפסוקים

והקשיבו לסיפור המגילה שלווה בהצגות משעשעות ובשירת 'מקהלת שושן הבירה'. לאחר מכן צפו הילדים במראות קודש מפורים בבית־חיינו. בסוף הכינוס זכו מספר ילדים מאושרים בפרסים יקרי־ערך. כל באי ה'ראלי' יצאו ממנו כשבידיהם 'משלוח־מנות חסידי' – וידיאו מיוחד 'פורים עם הרבי' בצירוף ממתק.

עוד 'אשנב' נפתח

עשרות השתתפו בשבתון־פורים של ארגון 'אשנב' בראשות הרב

יוסף־יצחק כהן. במהלך השבת האזינו הבאים להרצאות מפיהם של הרב יקותיאל גרין והרב מיכאל טייב. בשעת 'רעווא דרעווין' התקיים 'סדר ניגונים' עם ר' מנחם־מענדל אלפרוביץ'. ובצאת השבת האזינו האורחים לקריאת המגילה בבית־הכנסת של הצעירים.

שינויים בלו"ז הרכבות

לתשומת לב ציבור הנוסעים ברכבת: כחלק מקידום תכנית הפיתוח של רכבת־ישראל, הושק לפני ימים מספר לוח־זמנים חדש הכולל, בין היתר, גם את הרכבות העוצרות בכפר־חב"ד. מומלץ לבדוק היטב את הלו"ז החדש של הרכבות.

הזמר הפתיע את החיילים

אורח מפתיע קידם את פניהם של קבוצת חיילי צה"ל שהגיעו לביקור בבית אגו"ח '770' בכפר־חב"ד. זה היה גדול הזמר החסידי, ר' אברהם פריד שהגיע יחד עם אחיו לראיון חג במערכת עיתון 'כפר חב"ד' שבבניין. החיילים הגיעו לכפר במסגרת יום־עיון שנערך ביוזמת הרב שרגא דהן, רב ענף דת בבה"ד 11. החיילים האזינו להרצאה, צפו בסרט וידאו על הרבי, התפללו ב'חדר הרבי' ולבסוף יצאו בריקוד עם פריד. ביקור החיילים נחתם בסיור במאפיית המצות.

שליח מהכפר

תעודת זהות

תעודת זהות

שם: הרב מנחם־מענדל גורליק

גיל: 44

מקום שליחות: אשקלון

מס' ילדים (ב"י): 9

תפקיד: מנהל בית־חב"ד אשקלון ורב בית־כנסת

תלמוד־תורה: תלמוד־תורה בהנהלת הרה"ח ר' משה הלפרין שיחי' שהיה גם הבוחן שלנו.

ישיבה קטנה: תות"ל לוד.

ישיבה גדולה: שנתיים בכפר־חב"ד, שנת שליחות במגדל־העמק ולאחר מכן 'קבוצה'.

כפר־חב"ד של אז וכפר־חב"ד של היום – מה השתנה?

התחושה שלי היא שכיום אין את אותה תחושה של אחווה משפחתית שהיתה בימים ההם. הגידול הטבעי והמרחק הגיאוגרפי בין השכונות החדשות (דבר שהוא אולי כורח המציאות) הביאו לכך שכשאני שואל את תושב הכפר היכן מתגוררת משפחה פלונית, הוא במקרה הטוב יודע את מי אני מחפש אבל אין לו מושג היכן מתגוררת המשפחה, ובמקרה הפחות טוב – כלל לא יודע במי מדובר.

זכרון־ילדות בלתי נשכח מכפר־חב"ד?

העצוב מביניהם הוא הלוויה ההמונית של רבו הנערץ של הכפר, סב אבי הרה"ח הרב שניאור־זלמן גורליק ע"ה. מהשמחים יותר הוא ההקפות־השניות בבית־הכנסת 'שלי' – בית־הכנסת 'המרכזי'. כמו כן אינני שוכח את דמותו של ר' מאיר פרידמן (ע"ה, שזה לא מכבר נסתלק מעמנו) עומד על הבמה בבית־הכנסת ו'מכריח' את הילדים שבאו ל'מבצע מצה' לשיר את השיר "ממצרים גאלתנו"...

דמות כפר־חב"דית נערצת?

רבים הם ואי אפשר לפורטם במסגרת קצרה זו... ובכל זאת, אזכיר את הרה"ח ר' בערקה חן ע"ה, שתפילתו איתנו בחיות חסידית עדיין מהדהדת באוזניי. הזכרתי את הסבא־רבה הרב גורליק ע"ה שזכיתי מפעם לפעם 'לשרת' אותו בביתו, כילד צעיר. תמיד ישב ולמד או היה עסוק עם אנשים ששיחרו לפתחו.

בית־הכנסת שבו התפללת בכפר?

כבר הזכרתי קודם לכן שזהו בית־הכנסת 'המרכזי'. אני חושב שגם בחורי הישיבה הגדולה ידעו שהקידושים של בית־הכנסת הזה הם מיוחדים. מההתוועדויות בבית־הכנסת זכורות לי במיוחד דמויותיהם של הרה"ח ר' מוניע שניאור ע"ה ור' אליהו זקס ע"ה וכן יבלחט"א הרה"ח ר' שלום פלדמן ואבי מורי הרה"ח ר' אלעזר גורליק שתמיד יש לו דברים מיוחדים לומר. דמויות נוספות שנחרתו בזיכרוני ובליבי הן: הרה"ח ר' ראובן קמינצקי ע"ה שמלבד התפילות הנעימות שלו זכור לי הקידוש המסורתי בביתו בשמחת־תורה וה'תהלוכה' ה'מתנדנדת' לאחר מכן בחזרה ל'הקפות' בבית־הכנסת.

הרה"ח בעל־המנגן ר' זלמן ברונשטיין שהתפלל בימים־הנוראים וכן הבעל־תפילה של שבת ר' משה בייטש ז"ל . לא מזמן אמר לי מישהו ששמע אותי מתפלל בשבת – "שומעים שהקשבת טוב לר' משה בייטש".

בכלל בית־הכנסת זכור לי כמקום חי ותוסס. ובעניין שהזמן גרמא, אני זוכר שאצלנו המשיכו במנהג לרקוד בתוך שלולית המים בשביעי־של־פסח תוך כדי שירת "המעביר בניו", להבדיל מחג־השבועות בו השמש ר' זושא מרגולין ע"ה היה רוטן על שפיכת המים... הבעל־קורא המיוחד ר' אבא לוין ז"ל, שתענוג מיוחד היה להקשיב לקריאתו, ושגם הכין אותי לקראת הבר־מצווה בלימוד המאמר וטעמי ההפטרה.

המורה האהוב עליך ביותר מימי לימודך בכפר?

כולם אהובים... זכורים בזכרון חזק יותר המחנכים הרה"ח ר' אשר חימי שלימד אותי שנתיים, הרה"ח ר' יקותיאל שניאורסון שנתן הרגשה

של גדולים יותר והרה"ח ר' יעקב אצרף שהכין אותי לקראת המעבר לישיבה־קטנה. מבין המורים המקצועיים אי־אפשר שלא להזכיר את הרה"ח ר' חיים שרייבר ע"ה שהיה מסור ונתון כל־כולו לתלמידים, לפעמים במידה שלא יכולנו להעריך, ותמיד היה עם פטנטים והמצאות.

מה זה בעיניך 'כפר־חב"ד'?

מקום שצריך להיות הכי יפה בגשמיות וברוחניות. וכמובן... אתרוגי כפר־חב"ד שהרבי אמר פעם לאבי שי' שהמותג 'כפר חב"ד' ביחס לאתרוגים מספיק כדי להעיד על כשרותם למהדרין.

מתגעגע לכפר־חב"ד?

כן, בהחלט. במיוחד לאווירה ההיא שזכורה לי מימי ילדותי ונעוריי.

חג־הפסח בכפר־חב"ד – מה זה מזכיר לך?

בעיקר את ההכנות לחג . את אלפי הילדים הבאים להשתתף ב'מבצע מצה', וכן את האורחים הרבים מחסידויות שונות במהלך חול־המועד המבקרים ברפת של ר' זוסיק רבקין ז"ל. סעודת־משיח חיה ותוססת עד השעות הקטנות של מוצאי החג.

מהי המחשבה המיידית העולה בראשך כשאתה נכנס לכפר־חב"ד?

אחרי כל השדרוגים הכפר נשאר אותו כפר־חב"ד על כל המשתמע והמתחייב...

איך מצליחים לחנך את הילדים במקום השליחות ללא סביבה חמה כבכפר־חב"ד?

מרעיפים עליהם בבית חום ו'מלבישים' אותם בידיעה ובתחושה שהם שלוחים של הרבי, כך שהקור החיצוני לא יצליח לקרר אותם...

'שיא' מיוחד אליו הגעת במהלך בעבודת השליחות שלך?

בניית קהילה סביב בית הכנסת.

רגע מיוחד עם הרבי, שנחרת בזיכרונך ובלבך?

זכיתי להיות ב'יחידות' פרטית בתשרי תשמ"ב – השנה האחרונה שבה הרבי קיבל ל'יחידויות' פרטיות. המבט של הרבי עליי בעודי פוסע מהדלת עד לשולחנו והברכות הק' שבירך אותי – מלווים אותי עד היום.

הצעת־ייעול בלשחי לכפר־חב"ד?

ברצוני להציע 'מבצע' של הכנסת־אורחים ל...תושבי הכפר. בביקורים שלי בכפר אני פוגש ב"ה לא־מעט משפחות שהן חדשות בכפר, ואני מציע שהוותיקים יזמינו אותן אליהם לסעודות שבת. אני נזכר כיצד לפני עשרות שנים הגיעה ל'שיכונים החדשים' משפחה חדשה מחוץ לכפר. ערב אחד נכנסו בני אותה משפחה לבית הוריי ושוחחו על הא ועל דא. בצאתם תהו הוריי לשם מה הם באו, הרי הם לא ביקשו מהם דבר?! ומיד הגיעו למסקנה כי הם נכנסו 'סתם' כדי להכיר. היום זאת משפחה חשובה באנ"ש.

חשוב שתושבי הכפר ישמרו על קשר חם ביניהם, וייכנסו לבקר זה את זה, לא רק כשצריכים משהו מהשני...

איחולים לכפר־חב"ד?

שיגדל ויתפתח וביחד עם זאת יצליח לשמור על אווירה חמה ולבבית בין התושבים וכן למבקרים...•

פתרון החידה מעמוד 16:
1) ו־2): "כימי צאתך וגו'".
3) ו־4): פינוי חמץ והכנסת מצה – ענווה, לא רדידות.
5) י"א בניסן, קירוב גולם.
6) משיח נאו.
שימו לב: שאלות החידה מתחילות באותיות המילה נפלאו"ת.

המשך מעמ' 5

• מי שיש לו שיניים תותבות קבועות או 'קוביות' דבוקות לשיניים, עדיף שלא יאכל חמץ חם 24 שעות לפני סוף זמן אכילת חמץ, ולכל הפחות 24 שעות קודם כניסת החג. ויש לנקות השיניים היטב.

הגעלת וטבילת כלים:

• סירים חדשים העשויים נירוסטה או אלומיניום יש להגעילם ואחר כך לטבלם. יש לבדוק היטב לפני ההגעלה או הטבילה שאין חציצה (מדבקה או לכלוך) על הכלי. אם נמצאה לאחר מכן חציצה – יש לשוב על פעולות ההגעלה והטבילה.
• הטבילה חייבת להתבצע על־ידי איש או אישה **גדולים**.
• אין להשתמש בסירי ובמחבתות טפלון בפסח.
• טובלים פעמיים כל כלי.

מים:

• כדאי לא להשתמש במים חמים מהברז (לשתייה או בישול) כלל בכל הפסח, גם במטבח המיוחד לפסח.
• אין להשתמש במכונות מים מינרליים וכיו"ב, שיש בהן ברז למים חמים ומשתמשים בהן כל השנה. כמו כן אין להשתמש במים מגלונים ממוחזרים. אך מבקבוקים – אפשר.

הכנות ללילֿהסדר:

• לא לשכוח להפריש חלה מהמצות.
• את החלה המופרשת עדיף לעטוף בנייר־כסף ולשרוף על הגז ולא בתנור.
• עד קילו ורבע מצות אין צריך להפריש חלה. מקילו ורבע עד קילו ושלושת רבעי יש להפריש בלי ברכה. למעלה מכך – מפרישים עם ברכה.
• ישנו עניין מיוחד שבערב פסח כל אישה ובת מעל גיל 12 יפרישו חלה.
• שני סוגי מצות – דוגמת רחיים של יד ורחיים של מכונה, שמקפידים שלא יתערבו זה עם זה – צריכים להפריש מכל סוג בנפרד ואין להפריש מהאחד על השני.
• יש לשטוף את החסה בערב החג.

לילֿהסדר:

• מי שאינו יכול לשתות יין, ישתה מיץ־ענבים. אפשר למזוג שליש יין ושני־שליש מיץ־ענבים וזה נחשב לשתיית כוס יין (כל זה בתנאי שהיין והמיץ הם 'חיים' דהיינו שלא עורבבו בהם מים. רוב היינות הינם 'חיים').
• שיעור כוס יין בלילֿהסדר לכתחילה הינו כל הכוס, ובדוחק מספיק 'רוב רביעית' שהיא 50 סמ"ק.
• שיעור אכילת מצה הוא שני 'כזיתים' לבעלֿהבית. כל כזית = 27 גרם.
• לכתחילה צריך לאכול את שני ה'כזיתים' בתוך 4 דקות; ובדוחק – עד 6 דקות.
• נשים ובני הבית שאין להם קערה, יכולים להסתפק באכילת כזית אחד בפרקֿהזמן הנ"ל.
• שיעור אכילת מרור הוא כזית (=27 גרם) מהמרור והחסה כאחד (וכדאי שלא להסתפק רק בחסה). את אכילת הכזית יש לסיים בפרק זמן שצויין לעיל.
• שיעור אכילת 'כורך' הוא כזית למצה וכזית למרור, וצריך לסיימם בפרקֿהזמן הנ"ל.
• 'אפיקומן' צריך כל אחד לאכול חתיכה אחת מבעלֿהבית ולהשלים לכזית ממצות אחרות. צריך לסיים אכילת ה'אפיקומן' עד חצות.•

בס"ד

השנה לציבור החרדי
יש לאן לצאת בחול-המועד!!!

כפר הילדים

בחול-המועד פסח בואו ל...
משחקיית 'כפר הילדים' בכפר-חב"ד

המשחקייה ממוקמת בלב הכפר, על כר דשא מוצל ורחב-ידיים
והיא פועלת בהפרדה מלאה של אזורי ושעות הפעילות

זמני הפעילות:

יום רביעי,
א' של חול-המועד

ויום חמישי,
ב' של חול-המועד

בין השעות
10 בבוקר
ל-7 בערב

הפעילות במקום כוללת:

באנג'י טרמפולינה • ג'ימבורי לפעוטות • אומגה • קירות טיפוס •
מגלשות ענק • עיר שעשועים ושלל מתקנים מתנפחים לילדים -
מהגדולים והמיוחדים בארץ...

הכניסה להורים - חינם!

מקומות ישיבה מוצלים להורים

מתחם המשחקים בהפרדה מלאה

לפרטים נוספים חייגו: 050-4071101

13% הנחה על כל כרטיס למביאים מודעה זו

GOLDesign

התשלום מגיל שנתיים ומעלה | מחיר כניסה לילד - 23 ₪ | במקום יופעל קיוסק כשר למהדרין | המתחם ינוהל על-פי כל גדרי הצניעות והוא יפוקח על-ידי המרא-דאתרא, הגאון הרב מרדכי-שמואל אשכנזי שליט"א | הגעה ל'כפר הילדים': נכנסים לכפר-חב"ד (בכניסה הראשית, מכיוון בית-דגן וצריפין) ובכיכר הראשונה פונים ימינה. ב'מתנ"ס פיס' פונים שמאלה (כ-50 מטר) ועוצרים בחניה מימין